

UNIVERSITAS TYRNAVENSIS

Časopis Trnavskej univerzity v Trnave

XIV/2025/2

Trnavská univerzita na veľtrhoch
ALMA MATER 2025

Predseda redakčnej rady:

prof. PhDr. Eva Mydlíková, PhD.

Výkonná redaktorka:

PhDr. Henrieta Žažová, PhD.

Členovia redakčnej rady:

Mgr. Matúš Demko, PhD.

Mgr. Patrícia Hockicková

Katarína Hollošiová

prof. MUDr. Bohumil Chmelík, PhD.

PhDr. Oľga Kabátová, PhD.

Samuel Kráľ

Mgr. Barbora Likavská

prof. PhDr. Zuzana Lopatková, PhD.

doc. PhDr. Gabriela Magalová, PhD.

PhDr. Zuzana Martinkovičová

Bc. Andrea Mičudová

ThLic. Mgr. Michaela Moravčíková, Th.D.

Mgr. Anna Skupinová

Martina Šulová

Katarína Mária Valuchová

doc. Jozef Žuffa, PhD.

Spolupracovníci:

PhDr. Adriana Krupová, PhD.

PhDr. Marián Manák, PhD.

Jazykový redaktor:

Mgr. Peter Kolník

Grafická úprava:

Jana Janíková

Vydalo: Typi Universitatis Tyrnaviensis, vydavateľstvo TU,
spoločné pracovisko Trnavskej univerzity
a VEDY, vydavateľstva SAV**Periodicita vydávania:**

štvrtročník

Dátum vydania periodickej tlače:

máj 2025, ročník štrnásty

Foto na obálke: Stánok Trnavskej univerzity
na veľtrhoch ALMA MATER 2025. Foto: Barbora
Likavská.**Pozn.:** v príspevkoch sú mená obvykle uvádzané
bez akademických titulov.Redakcia si vyhradzuje právo na skrátenie, for-
málnu a jazykovú úpravu textov.**Editoriál**

Univerzita – miesto poznania a formovanie osobností 3

Na pulze univerzity

Prvé osobné stretnutie valného zhromaždenia aliance

KreativEU 4

Nová zaujímavá publikácia k dejinám františkánov

na Slovensku 4

Zvyšujeme bezpečnosť: audit rizík aj taktické policajné

cvičenie 5

Akčný plán internacionalizácie 5

Čo nás teší

Pedagógovia z programu slovenský jazyk

v komunikácii nepočujúcich získali Cenu ministerky

kultúry 6

Hra ako nástroj ochrany kultúrneho dedičstva 8

Profil osobností

Laureáti Ceny Antona Hajduka a noví emeritní profesori 10

Čas na interview

Naša univerzita bude stále tradičnou univerzitou 12

Zo života fakúlt

Novinky z fakulty filozofickej 14

Novinky z fakulty pedagogickej 16

Novinky z fakulty zdravotníctva a sociálnej práce 18

Novinky z fakulty teologickej 20

Novinky z fakulty právnickej 22

Okienko univerzitného pastoračného centra

Obnova sídla a posila aj pre telo 24

Okienko študentskej rady

Spoločne pre lepšiu univerzitu a planétu 26

Jazykové okienko

Kameň vo frazeologických spojeniach 26

Študentská panoráma

„Oni nie sú problém, oni majú problém.“ Reportáž zo stretnutia

counselorov s organizáciou Depaul Slovensko 27

Vyhodnotenie súťaže Fejtón 2025 28

Výstava karikatúr Františka Bojničana 28

„Mám rád taký filozofický humor.“ Rozhovor s karikaturistom

Františkom Bojničanom 29

Obnovenie študentského spolku na katedre histórie 30

Muži v ošetrovatelstve: Motivácia, výzvy a skúsenosti 31

Zamyslenia

Kríza elít 34

Univerzita – miesto poznania a formovanie osobností

Vážení študenti, kolegovia a priatelia univerzity,

blíži sa záver ďalšieho akademického roku, takže sa onedlho stane súčasťou histórie Trnavskej univerzity. Naša univerzita nie je len miestom v priestore, ale aj prúdením udalostí v čase. Prúdom výučby a výskumu, formovania zodpovedných osobností, usmerňovaných systémom hodnôt, ktoré jej vtlačili jej zakladatelia a obnovitelia. V súčasnosti kladieme dôraz na hodnoty, ktoré presahujú hranice disciplín, zvlášť na internacionalizáciu, kritické myslenie a vnútornú integritu.

V uplynulých mesiacoch sme zaznamenali viaceré pokroky: postupne rekonštruujeme našu novokúpenú budovu na Paulínskej ulici; snažíme sa o získanie ďalších prostriedkov na etapizovanú obnovu Adalbertina, pokračujeme v projekte auditu internacionalizácie a dôsledne sa venujeme otázkam bezpečnosti, či už kybernetickej, alebo bezpečnosti našich budov. Nedávno sme ukončili komplexný bezpečnostný audit univerzitných budov. Určil som zodpovedné osoby, aby odporúčania auditu primeraným postupom zavádzali do praxe – s cieľom vytvárať bezpečné, no slobodné akademické prostredie.

Priestory budov sú dôležité, no dôležitejšie sú osoby, ktoré vytvárajú prúdenie života univerzity. Hovorím o prúde udalostí, ktoré nás presahujú, no zároveň nás formujú. Jednou z nich je udelenie čestného doktorátu docentovi Michalovi Slívkovi, prvému predsedovi Akademického senátu Trnavskej univerzity. Spolu s profesorom Antonom Hajdukom, prvým rektorom univerzity, stál pri jej zrode a pomáhal nastaviť systém hodnôt, ktoré dodnes tvoria charakter našej univerzity. Postoj týchto ľudí nám pripomína potrebu odolať nepravosti, potrebu neustupovať pred nespravodlivosťou, aby sa dalo poctivo venovať vedeckej práci. V zápase s nespravodlivosťou získali obidvaja menovaní významnú medzinárodnú podporu a pomoc, a tak moc napokon nemohla uskutočniť likvidáciu našej univerzity. Do génov obnovennej Trnavskej univerzity bola vložená internacionalizácia, presne tak, ako kedysi. Práve tento fakt nám pripomína, že medzinárodná skúsenosť nás otvára k novým poznatkom, zahraničným priateľstvám a tvorivému dialógu. Je to možnosť pochopiť veci aj z pohľadu iných spôsobov myslenia vyjadrených v cudzích jazykoch a kultúrach, čo je vždy obohatením.

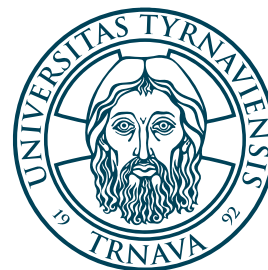
Žijeme vo svete, v ktorom si uvedomujeme stále viac potrebu kritického myslenia prepojeného s vnútornou integritou jednotlivca. Naivná dôvera v neoverené informácie, neschopnosť kritického overenia uprostred informačného chaosu, nekritická dôverčivosť voči manipulatívnym ideológiám či populizmu nanovo poukazujú na to, že práve humanitne orientované vzdelávanie môže byť dnes jednou z najdôležitejších možností ochrany voči zjednodušenej logike moci, demagógii a rezignácii na pravdu.

Verím, že naše univerzitné prostredie bude aj naďalej miestom a prúdením, kde budeme kreovať svoje poznanie, ale aj charakter. Vzdelanie bez integrity je prázdne – no tam, kde sa spája vedomostná výbava s osobnou pravdivosťou, vzniká sila, ktorá mení svet.

Prajem všetkým úspešné ukončenie semestra a zaslúžený čas na oddych.

S úctou,

prof. ThLic. Miloš Lichner, D.Th.
rektor Trnavskej univerzity

Prvé osobné stretnutie valného zhromaždenia aliancie KreativEU

Dňa 14. marca 2025 sa uskutočnilo historicky prvé osobné valné zhromaždenie aliancie KreativEU. Tohto významného rokovania, ktoré zastrešuje strategické smerovanie aliancie Európskej univerzity, sa zúčastnilo deväť rektorov a ďalší zástupcovia európskych univerzít zapojených do medzinárodného partnerstva.

Na stretnutí bola zastúpená aj Únia študentov KreativEU, a to jej prezidentom, naším študentom právnickej fakulty, Bc. Patrikom Ondrejchom, ktorý reprezentoval študentov zo všetkých jedenástich univerzít aliancie. Počas podujatia rektori a účastníci vztýčili vlajku KreativEU pred Trnavskou univerzitou ako symbol jednoty a spolupráce medzi univerzitami. V duchu priateľských vzťahov účastníci s radosťou prijali pozvanie na slávnostnú inauguráciu rektora Miloša Lichnera, čím ešte viac upevnili nielen akademické, ale aj osobné väzby medzi univerzitami aliancie (Trnavská univerzita v Trnave, Polytechnic Institute of Tomar /Portugalsko/, D. A. Tsenov Academy of Economics /Bulharsko/, Jihočeská univerzita v Českých Budějoviach /ČR/, University of Camerino /Taliansko/, Valahia University of Targoviste /Rumunsko/, Adana Alparslan Türkeş

Science and Technology University /Turecko/, Opole University of Technology /Poľsko/, University of Greifswald /Nemecko/, Södertörn Uni-

versity /Švédsko/, Breda University of Applied Sciences /Holandsko/).

Mária Hercegová
Foto: Barbora Likavská

Nová zaujímavá publikácia k dejinám františkánov na Slovensku

Dňa 17. marca 2025 sa v univerzitnej knižnici uskutočnila prezentácia knihy Dejiny kremnického konventu rehole menších bratov sv. otca Fran-

tiška, ktorú vydalo NBS – Múzeum mincí a medailí Kremnica pri príležitosti 280. výročia jej vzniku. O novú edíciu a preklad tohto významného

historického prameňa sa postarali Daniel Haas Kianička a Jozef Kordoš. Rukopis, ktorý od roku 1742 začal písať gvardián Benedikt Mayerl, a v ktorom neskôr pokračovali ďalší františkáni, predstavuje jedinečné dielo s podrobným zachytením dejín mesta Kremnica i miestneho františkánskeho konventu. Edícia sprístupňuje latinsko-nemecký originál a jeho moderný slovenský preklad, pričom rešpektuje barokový štýl pôvodného textu a súčasne využíva najnovšie edičné zásady. Publikácia je doplnená úvodnou štúdiou, rozsiahlym poznámkovým aparátom a priťahuje pozornosť aj kvalitným grafickým spracovaním. Význam Dejín kremnického konventu presahuje cirkevné dejiny, keďže ponúka cenné informácie o hospodárstve, finančníctve, numizmatike i kultúre.

Editor Jozef Kordoš z Katedry klasických jazykov FF TU s edíciou Dejiny kremnického konventu rehole menších bratov sv. otca Františka. Foto: Barbora Likavská.

Katarína Karabová

Zvyšujeme bezpečnosť: audit rizík aj taktické policajné cvičenie

Trnavská univerzita podnikla sériu krokov na posilnenie ochrany svojho prostredia. Po komplexnom bezpečnostnom audite, ktorý odhalil konkrétne hrozby a priniesol návrh opatrení, sa v budove fakulty zdravotníctva a sociálnej práce uskutočnilo taktické policajné cvičenie. Cieľom je minimalizovať riziká, zvýšiť schopnosť včasnej detekcie hrozieb a efektívne reagovať na bezpečnostné incidenty.

Bezpečnostná analýza Trnavskej univerzity zahŕňa identifikáciu a podrobný popis potenciálnych hrozieb, ktoré môžu ohroziť bezpečnosť študentov, zamestnancov a celkový chod akademickej inštitúcie. Definícia hrozby presne vymedzuje konkrétne riziko, jeho charakteristiky a možný vplyv na univerzitné prostredie. Dôraz sa kladie na ochranu mäkkých cieľov, čo je súbor preventívnych, organizačných a bezpečnostných opatrení s cieľom zvýšiť odolnosť verejne prístupných miest a objektov s vysokou koncentráciou osôb.

Audit bezpečnosti a ochrany našej alma mater je komplexný prehľad politik, postupov a fyzického prostredia, ktorý zlepšuje celkovú ochranu školskej komunity, vrátane stu-

dentov, pedagógov, zamestnancov a návštevníkov. Bezpečnostný audit pre Trnavskú univerzitu vypracovala spoločnosť Shooting Academy Alfa v spolupráci s českou SEC agenciou na základe výzvy ministerstva školstva.

Taktické policajné cvičenie prebehlo v budove fakulty zdravotníctva a sociálnej práce 19. marca. Trnavskí po-

licajti v súčinnosti s mestskými policajtmi, hasičmi, dobrovoľnou civilnou ochranou, Zborom väzenskej a justičnej stráže v Leopoldove a Nitre, vedením Trnavskej univerzity, fakulty zdravotníctva a sociálnej práce a študentami fakulty cvičili zásah pri vysokoprofilovom incidente. Išlo o modelovú situáciu, pri ktorej boli všetci nasadení do akcie ako pri reálnom zásahu. V budove fakulty sa mali nachádzať dve osoby, z ktorých jedna mala byť ozbrojená a neskôr zadržávala rukojemníka. Cieľom cvičenia bolo precvičiť pripravenosť policajtov a členov záchranných zložiek na mimoriadne udalosti a preveriť ich pri riešení krízových situácií.

www.truni.sk

Foto: Polícia SR – Trnavský kraj

Akčný plán internacionalizácie

Dňa 13. februára sa uskutočnila verejná prezentácia Akčného plánu internacionalizácie. Prítomní boli zástupcovia študentov, pedagógov, administratívnych zamestnancov, členov auditorského tímu, zástupcovia MŠVVaM SR a ďalší, ktorí využili možnosť dozvedieť sa viac o plánoch univerzity.

Akčný plán Trnavskej univerzity vznikol na základe hodnotenia panelu zahraničných expertov (auditu). Od januára 2025 TU podniká sériu krokov, ktoré vedú k napĺňaniu krátkodobých cieľov akčného plánu. Úlohy akčného plánu sa dajú rozdeliť na niekoľko kategórií:

1. Posilnenie a definovanie oddelenia medzinárodných vzťahov /IRO/: personálne posilnenie oddelenia IRO; rozšírenie tímu a zapojenie ďalších aktérov; definovanie rolí a kompetencií.
2. Príprava strategických dokumentov internacionalizácie: stratégia internacionalizácie 2030; implementačný plán; komunikačná stratégia.
3. Komunikácia, promo a PR medzinárodnej agendy: nová a komplexná webová stránka pre medzinárodnú agendu; posilnenie komunikácie na sociálnych sieťach; promo a marketing.
4. Podporné opatrenia: analýza potrieb ďalšieho vzdelávania zamestnancov; ponuka jazykových kurzov; ponuka manažérskych kurzov.

www.truni.sk

Pedagógovia z programu slovenský jazyk v komunikácii nepočujúcich získali Cenu ministerky kultúry SR

Ešte 21. novembra 2024 sa vo Dvorane budovy Ministerstva kultúry SR v Bratislave konalo slávnostné odovzdanie Ceny ministerky kultúry SR za rok 2023. Za výnimočný prínos v oblasti umenia, za rozvoj kultúrnych aktivít pre nepočujúcich, profesionálneho umeleckého tlmočenia do posunkového jazyka a výnimočný vklad v zdokonaľovaní stratégií v oblasti inklúzie a prístupnosti v umení pre osoby s poruchou sluchu sa laureátom stalo občianske združenie Myslím – centrum kultúry Nepočujúcich.

zameriava na tlmočníctvo a prekladateľstvo slovenského posunkového jazyka. Cieľom je zvládnutie teoretických poznatkov a praktických zručností pri výkone povolania tlmočníka a prekladateľa slovenského posunkového jazyka ako prirodzeného jazyka slovenskej komunity nepočujúcich. Daný študijný program predstavuje pedagóg Michal Hefty, riaditeľ občianskeho združenia Myslím – centrum kultúry Nepočujúcich.

Je tento program len pre nepočujúcich, resp. pre príbuzných nepočujúcich?

Nie je to iba pre nepočujúcich. Je pre všetkých počujúcich, ktorí sa chcú stať tlmočníkmi slovenského posunkového jazyka.

Čo vás inšpirovalo k vytvoreniu študijného programu slovenský jazyk v komunikácii nepočujúcich a aké boli jeho začiatky na pedagogickej fakulte?

V histórii na Slovensku sa nekonalo sústavne vzdelávanie tlmočníkov slovenského posunkového jazyka, ktoré by bolo dostupné pre každého záujemcu o tlmočenie z/do posunkového jazyka, preto sme vytvorili prvý študijný program slovenský jazyk

Cenu ministerky kultúry SR si z rúk ministerky prevzal riaditeľ združenia Michal Hefty, ktorý vyučuje na Pedagogickej fakulte TU v študijnom programe slovenský jazyk v komunikácii nepočujúcich, teda v odbore zameranom na tlmočníctvo slovenského posunkového jazyka. Michal a Angela Heftyovci sú aj autormi publikácie Divadelné tlmočenie do slovenského posunkového jazyka (Trnava 2022), ktorá je zverejnená aj v online podobe. Občianske združenie Myslím – centrum kultúry Nepočujúcich vzniklo v roku 2005. Zabezpečuje tlmočenie do slovenského posunkového jazyka v kultúrnej oblasti, venuje sa výučbe slovenského posunkového jazyka, organizuje kultúrne aktivity, podieľa sa na zabezpečení bezbariérového prístupu predovšetkým pre nepočujúcich používateľov slovenského posunkového jazyka, vydáva knižné a multimediálne publikácie v oblas-

ti jazyka a kultúry nepočujúcich. Do projektov a aktivít súvisiacich s umeleckým tlmočením sa snaží zapojiť v rámci praxe aj študentov odboru slovenský jazyk v komunikácii nepočujúcich.

Ide o profesijne orientované baka-lárske štúdium, ktoré sa odborne

v komunikácii nepočujúcich. Druhým dôvodom bol, samozrejme, nedostatok tlmočníkov v praxi. Jednoducho povedané, nepočujúci klienti, ktorí chceli prístupnosť prostredníctvom tlmočenia, nemohli zohnať tlmočníka, pretože nebolo koho. Na začiatku sme to mali ťažké, učili sme sa novému systému fungovania akademického prostredia, ale ešte o to väčšou prekážkou bolo obdobie koronavírusu, nutné online vyučovanie nám vytváralo obmedzenia štúdia. Musím však povedať, že sme to zvládli dobre, pozitívny prístup sme mali aj my, aj študenti.

Ako hodnotíte uplynulé roky – čo sa podarilo a kde sú možno ešte rezervy?

Sme radi, že v akademickom roku 2023/2024 skončili naši prví absolventi nášho štvorročného profesijne orientovaného bakalárskeho štúdia. Pre nás tá „rezerva“, t. j. skutočná výzva, je zviditeľnenie nášho odboru pre mladých záujemcov o tlmočníctvo posunkového jazyka, pretože samotný názov odboru „slovenský jazyk v komunikácii nepočujúcich“ nepoukazuje dostatočne na cieľ nášho odboru.

Aké praktické zručnosti a odborné kompetencie získajú študenti počas štúdia, a ako sa pripravujú na profesionálnu prax v oblasti tlmočenia a práce s nepočujúcimi?

Študenti počas štúdia majú neľahkú úlohu pri ceste za poznaním slovenského posunkového jazyka. Problémy majú hlavne s učením sa slovenského posunkového jazyka, nácvikom plynulého vyjadrenia a porozumenia vyjadreniam, znázornených vo videách a pod. Musia si dobre precvičovať pohyby rúk, mimiku, pretože aj to je súčasťou gramatiky posunkového jazyka. Precvičujú si aj emočné vyjadrenie v rámci komunikačných zručností. Zároveň sa musia naučiť aj terminológiu z interdisciplinárnych vedných odborov, ako aj predmety súvisiace s Deaf studies, poznať kultúru a komunitu nepočujúcich.

V čom vidíte najväčšiu pridanú hodnotu vášho programu pre slovenskú spoločnosť a pre samotnú komunitu nepočujúcich?

Trnavská univerzita ako jediná na

Slovensku ponúka profesionalizáciu tlmočníkov slovenského posunkového jazyka. Z pohľadu prijímateľov tejto služby, t. j. nepočujúcich používateľov slovenského jazyka, by som to zhrnul nasledovne: každá ľudská bytosť má právo na prístupnosť informácií, vedomostí, vzdelania v takom jazyku, akému najlepšiemu rozumie, takže aj nepočujúci majú právo získať informácie a vedomosti v posunkovom jazyku a štát sa musí podieľať touto formou bezbariérového prístupu. Napokon, je to aj obsiahnuté v dohovore OSN.

Aké sú najčastejšie kariérne cesty absolventov tohto programu a aký je dopyt po odborníkoch na tlmočenie a komunikáciu s nepočujúcimi na Slovensku?

Sme ešte na začiatku, keď sa absolventi začínajú „rozbiehať.“ Niektorí úspešní absolventi sa už venujú práci tlmočenia slovenského posunkového jazyka a niektorí sa rozhodli ešte študovať ďalší odbor, a tak rozširovať svoj profil. Máme absolventku, ktorá pracuje v škole pre žiakov so sluchovým postihnutím. To sú prví

absolventi a veríme, že sa možnosti uplatnenia rozbehnú. Rezervy sú aj v školstve, keď nepočujúci žiak, napríklad strednej školy, bude potrebovať tlmočníka posunkového jazyka na vyučovanie. Sú to otázky budúcnosti. Preto náš študijný program má veľký význam a dopyt pre komunitu nepočujúcich.

Aké výzvy a príležitosti vidíte v budúcnosti pre rozvoj tohto študijného programu?

U nás na Slovensku stále nemáme dostatok kvalitných a vzdelaných tlmočníkov slovenského posunkového jazyka, preto je pre nás výzvou kvalitne vyškoliť našich študentov. Výzvy a rezervy sa tvoria neustále: s kolegami premýšľame, ako efektívne tvoriť naše vyučovacie materiály, videá, vysokoškolské učebnice, výskumy, a zároveň aj pri tejto tvorbe uvažujeme, ako študentov zapájať efektívne do našej práce. Keďže sme mladý odbor, neustále sa tvorí u nás niečo nové a snažíme sa, aby to bolo aj inovatívne.

PR, Angela Hefty

Foto: Angela Hefty, Barbora Likavská

Hra ako nástroj ochrany kultúrneho dedičstva

Trnavská univerzita v dňoch 28. – 29. januára privítala účastníkov medzinárodného seminára venovaného projektu **Heritage Game: Gamification Model for Community-Based Heritage Work: Selected Best Practices**, financovaného Európskou úniou v rámci programu Erasmus+ (projekt č. 2023-1-PT01-KA220-HED-000154261).

Hry majú v našej histórii nezastupiteľné miesto. Od detstva nám pomáhajú rozvíjať myslenie, riešiť problémy a podporujú kreativitu. Tento princíp však ďaleko presahuje detské hry. V minulosti slúžili hry ako nástroj na učenie zručností, simuláciu reálnych situácií či upevňovanie spoločenských väzieb.

Historické hry, ako strategická hra Go v Číne, vikingská hra Hnefatafl alebo šach, boli viac než len zábavou – trénovali strategické myslenie využívané vo vojenstve a diplomacii. V dejinách boli hry významným spoločenským fenoménom, ktorý spájali ľudí rôznych vrstiev. Na jarmokoch či turnajoch vytvárali priestor na vzájomnú interakciu medzi rôznymi spoločenskými vrstvami. V majskej a aztéckej kultúre mali loptové hry rituálny charakter a symbolicky približovali hráčov k božstvám. V antickom Ríme zas gladiátorské zápasy či preteky vozatajov slúžili na odpútanie pozornosti od politických a sociálnych problémov. Princíp „chlieb a hry“ sa v modernej podobe prenáša aj do dnešných dní.

Gamifikácia, čiže aplikácia herných prvkov do bežných aktivít, sa stáva efektívnym spôsobom, ako nás motivovať k rôznej aktivite. Body, odznaky, rebríčky úspešnosti či postup na nové úrovne menia bežné úlohy na zábavné výzvy. Príklady gamifikácie zahŕňajú vernostné programy obchodných reťazcov alebo fitness

aplikácie, kde používatelia súťažia o lepšie výsledky. Gamifikácia sa využíva nielen v školstve, bankovníctve, ale aj v zdravotníctve. Herný priemysel je jednou z najrýchlejšie rastúcich oblastí kultúrneho a kreatívneho priemyslu. Na Slovensku ho reprezentuje viac ako 60 spoločností, ktoré zamestnávajú množstvo odborníkov. Okrem zábavy prináša aj vzdelávanie. Moderné, tzv. vážne hry (serious games) spájajú zábavu s konkrétnym cieľom – od vzdelávania a tréningu až po riešenie komplexných problémov, ako je zvládanie krízových situácií.

Hry zohrávajú kľúčovú úlohu aj v oblasti ochrany kultúrneho dedičstva. Herná turistika sa stáva súčasťou ochrany a propagácie kultúrneho dedičstva, čím spája vzdelávanie, zábavu a ochranu histórie do jedného celku.

Mnohým je známa napríklad počítačová hra Assassin's Creed, ktorá využíva historické prostredia na vytvorenie pútavého herného zážitku. Hráči majú možnosť interaktívne preskúmať verne zrekonštruované mestá a pamätihodnosti z rôznych historických období. Štúdie ukazujú, že popularita tejto hry prispela k zvýšeniu návštevnosti lokalít, ako je Florencia,

Benátky či Atény, keďže hráči, nadšení z virtuálnych zážitkov, túžia vidieť autentické miesta, ktoré hra zobrazuje. Moderné technológie, ako rozšírená realita (AR) a virtuálna realita (VR), zas umožňujú múzeám a verejným inštitúciám pretvárať tradičné expozície na interaktívne zážitky. Návštevníci môžu prostredníctvom QR kódov, replík exponátov a virtuálnych rekonštrukcií preskúmať historické artefakty a učiť sa priamo na mieste. Tento prístup aktívne zapája verejnosť a zároveň podporuje ochranu kultúrneho dedičstva.

V Trnave od roku 2019 vznikajú jedinečné projekty spájajúce hry, zábavu a ochranu dedičstva. Mestský magistrát, iniciatíva Zaži v Trnave a Západoslovenské múzeum prinášajú aktivity, ktoré hrovou formou približujú históriu. Jedným z úspešných projektov je GPS hra Mocný opasok, ktorá umožňuje hráčom spoznať historické zákutia mesta prostredníctvom hádaniek a úloh. Počas pandémie hru absolvovalo 10 000 ľudí – nebolo potrebné inštalovať aplikáciu, stačili mobilné dáta a GPS v telefóne.

Ďalším príkladom je hra Mysterio – Kráľovská koruna, vytvorená Západoslovenským múzeom. Prostredníctvom rozšírenej reality hráči riešia úlohy zo 17. storočia, sprevádzaní animovaným výrom Viktorom. Príbeh hry vychádza zo skutočných historických udalostí, ako ukrývanie kráľovskej koruny počas Bethlenov-

ho povstania. Tieto hry motivovali aj ďalšie mestá, ako napríklad Revúcu, kde vznikla hra Hviezdojed, ktorá kombinuje technológie a rozprávkové postavy pre detské publikum.

Do ochrany i tvorby kultúrneho dedičstva sa zapája široká verejnosť. Crowdsourcing je proces, pri ktorom sa využíva kolektívna sila komunity – na zhromažďovanie a zdieľanie informácií, zdrojov alebo nápadov. V oblasti kultúrneho dedičstva ide napr. o aktívne zapojenie miestnych obyvateľov do dopĺňania historických záznamov, digitalizácie artefaktov alebo identifikácie neznámych objektov. Obyvatelia môžu zdieľať súkromné dokumenty, fotografie, príbehy či poznatky, ktoré obohacujú oficiálne archívy a prinášajú nový pohľad na historické udalosti.

Príkladom úspešného využitia crowdsourcingu je projekt Európeana 1914 – 1918, kde ľudia dopĺňajú rodinné príbehy, listy a fotografie z prvej svetovej vojny. Tento prístup je úzko prepojený s Dohovorom Rady Európy z Faro, ktorý zdôrazňuje, že kultúrne dedičstvo je spoločné dobro a každý má právo podieľať sa na jeho ochrane a interpretácii. Podľa princípov dohovoru má byť dedičstvo dostupné širokej verejnosti, ktorá je nielen pasívnym konzumentom, ale aj aktívnym tvorcom.

Trnavská univerzita sa zapojila do projektu Heritage Game: Gamification Model for Community-Based Heritage Work: Selected Best Practices, ktorého hlavným cieľom je vytvoriť rámec a praktické nástroje pre využitie gamifikácie v ochrane kultúrneho dedičstva na lokálnej úrovni. Tento

inovatívny prístup podporuje komunitné zapojenie a vzdelávanie prostredníctvom herných mechanizmov, čím sprístupňuje kultúrne dedičstvo širšiemu publiku.

Projekt sa sústreďuje na štyri kľúčové oblasti. Prvou je posilnenie demokratickej participácie a angažovanosti miestnych komunít, najmä v regió-

noch s nižšou hustotou obyvateľstva. Druhou je vývoj udržateľných stratégií a techník gamifikácie, ktoré môžu efektívne slúžiť na ochranu a propagáciu dedičstva. Tretia oblasť zahŕňa prepojenie miestnych komunít s akademickými a študentskými aktivitami, čím sa podporuje spolupráca medzi univerzitami a obyvateľmi. Štvrtou prioritou je propagácia výhod gamifikácie ako nástroja na zapojenie širokej verejnosti do ochrany kultúrneho dedičstva.

Seminár v Trnave ponúkol bohatý program plný prednášok, workshopov a praktických aktivít zameraných

na využitie gamifikácie v ochrane kultúrneho dedičstva. Medzinárodného seminára sa zúčastnilo viac ako 60 účastníkov zo siedmich krajín (Portugalsko, Turecko, Rumunsko, Bulharsko, Česká republika, Taliansko a Slovensko). Projekt Heritage Game je jedným z prvých úspechov aliancie Európskej univerzity KreativEU, ktorá získala podporu v rámci výzvy európskych univerzít v minulom roku a Trnavská univerzita v Trnave je jej hrdým partnerom.

Počas prvého dňa seminára sa účastníci oboznámili s gamifikáciou ako nástrojom na zvýšenie angažovanosti komunít v ochrane kultúrneho dedičstva. Súčasťou programu bolo aj predstavenie miestnych herných projektov, ktoré ukázali, ako možno prostredníctvom interaktívnych aktivít spájať vzdelávanie a zábavu. Druhý deň bol venovaný praktickej časti vrátane workshopov zameraných na metodiky historických hier a prezentácii gamifikačných nástrojov, ktoré podporujú objavovanie

regionálneho kultúrneho dedičstva. Program vyvrcholil praktickou ukážkou gamifikácie v uliciach mesta Trnava, kde si účastníci mohli vyskúšať jedinečné spojenie hry a histórie v reálnom prostredí.

Gamifikácia, využívajúca herné mechanizmy ako odmeny, výzvy či interaktívne prvky, zvyšuje motiváciu a záujem o kultúrne dedičstvo. Vďaka tomu sa história, tradície a umenie stávajú prístupnejšími pre širokú verejnosť a podporuje sa intenzívnejšia participácia komunít.

Lucia Nováková

Foto: Barbora Likavská

Laureáti Ceny Antona Hajduka a noví emerentní profesori

Od roku 2010 oceňuje Trnavská univerzita svojich pedagógov a odborníkov za mimoriadne výsledky vo vedeckej a tvorivej práci Cenou Antona Hajduka – prvého rektora obnovennej alma mater. Pri príležitosti Dňa učiteľov si 25. marca z rúk rektora Miloša Lichnera prevzali cenu Vladimír Varsík, René Bílik, Marek Majdan, Mária Šmidová a Kristián Csach. Súčasne počas slávnosti bol udelený titul čestný titul profesor emeritus (emeritný profesor) dvom významným osobnostiam akademického a vedeckého sveta: Miroslavovi Danajovi a Ľubomírovi Heldovi.

prof. PhDr. Vladimír Varsík, CSc., Katedra klasickej archeológie Filozofickej fakulty TU

Profesor Vladimír Varsík je renomovaným a medzinárodne uznávaným odborníkom v oblasti klasickej archeológie so špecializáciou na problematiku rímsko-germánskych vzťahov. Dlhodobu sa venoval výskumu kvádскеj rezidencie v Cíferi-Páci a rímskeho kastela v Gerulate. Viedol početné terénne výskumy. Medzi najvýznamnejšie patrili lokality vo Veľkom Mederi, Bratislave-Rusovciach, Trnávke, Vajnorochoch, Lozorne a Beckove. Pôsobil aj ako odborný garant pri výstavbe Archeoparku v Cíferi.

Profesor Varsík je autorom 176 vedeckých výstupov, z ktorých viaceré sú registrované v prestížnych databázach Web of Science a Scopus. Na jeho práce bolo zaznamenaných 923 citácií, pričom 92 z nich pochádza z uvedených databáz.

prof. PaedDr. René Bílik, CSc., Katedra slovenského jazyka a literatúry Pedagogickej fakulty TU

Profesor René Bílik je slovenský univerzitný profesor a literárny vedec. V rokoch 2012 až 2019 bol dekanom pedagogickej fakulty a v rokoch 2019 až 2024 bol rektorom Trnavskej univerzity.

Poetika, pedagogika, politika – tak by sa dali zosumariovať tri profesijné oblasti, ale aj smery uvažovania Reného Bílika. Vo všetkých zastával, resp. zastáva spoločensky významné funkcie, zároveň ich cez svoju osobnosť prepája a zúročuje vo svojej tvorivej práci.

prof. Marek Majdan, MSc., PhD., Katedra verejného zdravotníctva Fakulty zdravotníctva a sociálnej práce TU

Profesor Marek Majdan je náš popredný odborník na epidemiológiu, ktorý získal Cenu Antona Hajduka za bohatú publikačnú činnosť. Zahŕňa 131 doteraz publikovaných vedeckých výstupov evidovaných v databáze WOS, z nich je v 23 výstupoch prvým autorom. Celkový počet citácií na týchto stotridsaťjeden výstupov v databáze WOS bez autocitácií je 67 901, čo je priam neuveriteľné. Jeho H-index v tej istej databáze je 58.

Cenu Antona Hajduka získava aj za dlhoročnú úspešnú projektovú a grantovú činnosť, ktorá sa premietla do riešenia a vyriešenia doteraz celkovo 33 výskumných úloh, projektov či grantov.

prof. PhDr. Mária Šmidová, PhD., Katedra counselingu Teologickej fakulty TU

Profesorka Mária Šmidová dosiahla významné vedecké výsledky, ktoré sú nielen oporou teologickej fakulty, ale zároveň presahujú slovenskú úroveň, čo dokazuje najmä jej činnosť v Taliansku, Spojených štátoch amerických, Maďarsku, Česku, Poľsku a ďalších štátoch, ako aj založenie a rozvoj nového študijného programu mimoriadne dôležitého v čase vojnových konfliktov, pandémie a straty zmyslu života u mladej generácie, a tvorba vedeckých a pedagogických zdrojov potrebných pre tento nový program.

Pripravila generáciu študentov a učiteľov v counselingu, čím zabezpečuje trvalosť a rozvoj tohto študijného programu. Od roku 2022 je členkou Rady vlády Slovenskej republiky pre rodinu a demografický vývoj.

doc. JUDr. Kristián Csach, PhD., LL.M., Katedra občianskeho a obchodného práva Právnickej fakulty TU

Docent Kristián Csach pôsobí na právnickej fakulte od roku 2016. Je členom vedeckej rady právnickej fakulty. V rámci svojho pôsobenia sa vedecky a pedagogicky zameriava na problematiku obchodného práva, práva obchodných spoločností, medzinárodného práva súkromného a procesného i práva ochrany spotrebiteľa.

„Docent Csach nielenže formuje právne prostredie, ale aj inšpiruje a motivuje iných – už teraz zanechal v právnickej obci i na našej univerzite nezmazateľnú stopu. Oceniť jeho prácu preto nie je len ocenením jeho zásluh, ale aj vyjadrením našej vďaky,“ uviedla vo svojom návrhu dekanka právnickej fakulty Marianna Novotná.

prof. MUDr. Miroslav Danaj, CSc. (Fakulta zdravotníctva a sociálnej práce TU) – priekopník cievnej chirurgie a vzdelávania

Profesor Miroslav Danaj sa významne zaslúžil o rozvoj cievnej chirurgie na Slovensku. Bol zakladateľom Chirurgickej kliniky v Trnave a dlhoročným prednostom tohto pracoviska (23 rokov). Ako prvý na Slovensku vykonal rádiofrekvenčnú abláciu kolorektálnych metastáz pečene a zaviedol viaceré inovatívne operačné postupy. Počas svojej pedagogickej kariéry na Fakulte zdravotníctva a sociálnej práce Trnavskej univerzity vychoval množstvo mladých odborníkov v oblasti verejného zdravotníctva a ošetrovateľstva, pričom kládol dôraz na prepojenie teórie s praxou.

prof. PhDr. Ľubomír Held, CSc. (Pedagogická fakulta TU) – inovátor vo vzdelávaní prírodných vied

Profesor Ľubomír Held patrí medzi popredných odborníkov v oblasti didaktiky chémie a pedagogiky prírodovedného vzdelávania. Bol kľúčovou osobnosťou pri tvorbe súčasných kurikulárnych reforiem v prírodovednom vzdelávaní na Slovensku. Významne prispel k rozvoju metodológie pedagogického výskumu a jeho poznatky sa uplatnili aj v medzinárodných projektoch

OECD, vrátane testovania PISA. Svojou prácou ovplyvnil generácie pedagógov a vedeckých pracovníkov nielen na Slovensku, ale aj v zahraničí.

PR

Foto: Barbora Likavská

Naša univerzita bude stále tradičnou univerzitou

Dynamická platforma regionálneho významu, posilnenie rozvoja internacionalizácie, zvýšenie mobilit, medzinárodné projekty, ako aj nová komunikačná stratégia univerzity. To sú hlavné výzvy pre oblasť vonkajších vzťahov a spoluprácu na Trnavskej univerzite. O ich postupnom napĺňaní, profesionálnych výzvach i nevyhnutnej pohybovej aktivite sme sa porozprávali s prorektorkou Danou Masarykovou.

Vzhľadom na to, že ste už funkciu poverenej prorektorky vykonávali v minulom volebnom období, môžete čiastočne zhodnotiť, ako sa napĺňajú Vaše predstavy v oblasti medzinárodnej spolupráce?

V rámci medzinárodnej spolupráce sa nám podarilo získať viacero projektov, ktoré nám umožnia posilniť rozvoj internacionalizácie na našej univerzite. Ako prvý by som uviedla projekt Audit internacionalizácie riadený MŠVVaM SR s podporou z Plánu obnovy a odolnosti. Na základe auditu sme pripravili akčný plán, ktorý sa snažíme v roku 2025 postupne implementovať. Významným úspechom v minulom roku bolo i získanie projektu v rámci výzvy Európskej univerzity, kde sa naša Európska univerzita KreativEU uchádzala o grant z programu Erasmus+. KreativEU je aliancia jedenástich európskych univerzít, ktoré sa budú spoločne snažiť v najbližších štyroch rokoch dosiahnuť ciele a míľniky stanovené v projekte. Takže, na základe týchto úspechov môžem konštatovať, že sa na Trnavskej univerzite snažíme vytvárať prostredie, ktoré má i výrazný medzinárodný charakter.

Bez internacionalizácie a zahraničnej spolupráce je akademický život odsúdený na izoláciu. Čo v univerzitnom svete a pre zamestnancov a študentov znamená zahraničná spolupráca?

Trnavská univerzita má ambíciu sa stať dynamickou platformou regionálneho významu, ktorá prepája vzdelávanie, výskum a inovácie s potrebami spoločnosti. V súčasnom prostredí globalizácie a prebiehajúcich transformačných procesov budeme vytvárať podmienky pre tvorivú a podnetnú medzinárodnú akademickú atmosféru, ktorá bude motivovať študentov, pedagógov a výskumníkov k excelentnosti vo vzdelávaní, vedeckej činnosti a profesionálnom raste. Našou ambíciou je navýšiť počet mobilit študentov,

akademických a neakademických pracovníkov, podporiť zahraničné projekty a grantové schémy a v neposlednom rade prilákať zahraničných výskumníkov na našu univerzitu.

Pozornosť si iste zaslúži vznik aliancie KreativEU. Previazanie vedy, vzdelávania a ochrany kultúrneho a prírodného dedičstva je zmysluplným naplnením globálneho pôsobenia akademických inštitúcií. Ktorý univerzitný segment sa môže na tejto aktivite podieľať?

Európska univerzita KreativEU predstavuje unikátnu príležitosť rozvoja medzinárodnej spolupráce a podpory vedy a výskumu na našej univerzite. V rámci tejto aliancie očakávame

participáciu všetkých súčastí univerzity, keďže ciele a míľniky v tomto projekte si vyžadujú posilnenie spolupráce na jednotlivých úrovniach univerzity. Na fakultách boli na začiatku tohto roku realizované informačné stretnutia ku KreativEU, ktorých cieľom bolo informovať všetky fakulty a ich pracovníkov, ako i študentov, o tomto mimoriadnom úspechu. Na Slovensku je momentálne 8 univerzít, ktoré sú súčasťou rôznych európskych univerzít a naša Trnavská univerzita patrí medzi túto elitu, na čo môžeme byť určite hrdí.

Výzvou bola určite aj gamifikácia v projekte Heritage Game, ktorý ste so svojím tímom organizovali v rámci programu Erasmus+.

Projekt Heritage Game, ktorý je podporený programom Erasmus+, je jedným z prvých úspechov aliancie KreativEU. Tento projekt bol schválený skôr, ako sme získali podporu európskej univerzity a združuje sedem univerzít, ktoré boli pri zrode KreativEU pred tromi rokmi. Projekt je zameraný na skúmanie stratégií gamifikácie pre prácu v oblasti komunitného dedičstva v celej Európe, najmä v oblastiach s nízkou hustotou obyvateľstva. Jeho cieľom je podporovať komunitnú a občiansku angažovanosť, vytvárať operačný rámec a nástroje gamifikácie, podporovať partnerstvá a vzájomné učenie sa a šíriť výhody gamifikácie pri práci s dedičstvom. Heritage Game využíva metodológiu akčného výskumu, ktorá je rozdelená do troch fáz: zber prípadových štúdií komunitných projektov, analýza, porovnávacia štúdia a vývoj modelu vylepšenia a nakoniec implementácia na rôznych územiach. Cieľové skupiny zahŕňajú komunity v oblastiach s nízkou hustotou obyvateľstva, vysokoškolských študentov, akademické komunity a profesionálov v oblasti dedičstva a zainteresované strany. Medzi očakávané výstupy patria vedecké publikácie, vytvorenie replikovateľného modelu gamifikácie, vývoj

mobilnej aplikácie využívajúcej gamifikáciu a nadviazanie komunitných vzťahov v partnerských krajinách. Našu univerzitu zastupujú v projekte kolegyne z filozofickej a pedagogickej fakulty.

Vo svojej pôsobnosti máte aj oblasť strategickej komunikácie a práce s verejnosťou. Čo táto oblasť zahŕňa?

V rámci tejto oblasti sa snažíme vytvoriť novú komunikačnú stratégiu univerzity, ktorá bude podporená inováciami súvisiacimi s webovou stránkou univerzity a propagáciou univerzity na sociálnych sieťach. Súčasne je v našom záujme prezentácia univerzity na domácich a zahraničných veľtrhoch, ktoré sa javia ako zaujímavý nástroj zviditeľnenia nielen v slovenskom, ale aj v medzinárodnom prostredí. Osobne mám veľký rešpekt pred prácou odborníkov, ktorí sa tejto oblasti venujú profesionálne. Preto je aj mojou ambíciou

zabezpečiť maximálnu súčinnosť oddelenia marketingu a PR s vedením univerzity a jednotlivými fakultami, aby mohli jednotlivé procesy prebiehať čo najefektívnejšie.

Na Pedagogickej fakulte Trnavskej univerzity ste vykonávali funkciu prodekanke pre medzinárodnú spoluprácu a vzťahy s verejnosťou. V čom sa líši „fakultná“ funkcia od „prorektorskej“?

Z môjho pohľadu sú tieto dve funkcie neporovnateľné. Na fakultnej úrovni bolo mojou ambíciou rozvíjať medzinárodnú spoluprácu s cieľom podpo-

rovať jednotlivé súčasti fakulty, pracovníkov a študentov, a vďaka veľmi priaznivému vedeniu na fakulte bola táto funkcia síce náročná, no obohacujúca a zmysluplná. Funkcia prorektorky umožňuje ovplyvňovať internacionalizáciu a vzťahy s verejnosťou z vyššej úrovne, avšak vyžaduje si diplomatickejší prístup s hľadaním kompromisov, aby boli jednotlivé súčasti univerzity spokojné. Je to pre mňa osobne veľká výzva, prijala som túto funkciu s pokorou a vážim si dôveru, ktorá mi bola daná. Úprimne verím, že na konci funkčného obdobia budem môcť bilancovať a konštatovať prevažne úspešné rozhodnutia vedúce k rozvoju univerzity v oblasti vonkajších vzťahov a spolupráce.

Vaša pracovná aktivita je pomerne dynamická, náročná na čas a priestor. Ako zvyknete relaxovať vo voľnom čase?

Kolegovia, ktorí ma poznajú, vedia, že rada relaxujem športom a pohybovou aktivitou. Som bývalý vrcholový športovec a šport ku mne prirodzene patrí. Zastávam názor, že duševná práca musí byť kompenzovaná prácou fyzickou. Súčasne som matkou dvoch dcér, ktoré majú množstvo aktivít, ktorých sa aj ja sama rada zúčastňujem, alebo ich osobne prídem podporiť, či už je to reprezentácia v športe alebo v školských aktivitách. V neposlednom rade musím spomenúť, že mám skvelé rodinné zázemie, vytvárané najmä mojím manželom, mojimi rodičmi a bratmi. Sú to práve členovia mojej najbližšej rodiny, s ktorými trávim voľný čas, ktorí ma

podporia vždy, keď to potrebujem a motivujú ma v mojej ďalšej práci.

Ako vidí Dana Masaryková Trnavskú univerzitu o štyri roky?

Trnavská univerzita, ako hlási jej motto, je verná hodnotám, má úctu k tradíciám a je otvorená výzvam. O štyri roky si preto predstavujem, že naša univerzita bude stále tradičnou univerzitou, súčasne však bude plniť svoje poslanie v oblasti internacionalizácie, ktoré presahuje jej akademické prostredie a zasahuje do širšieho spoločenského a kultúrneho kontextu. S vedomím tejto zodpovednosti vidím Trnavskú univerzitu ako zjednocujúci prvok trnavského regiónu a bránu pre výmenu kultúrnych perspektív, akademických prístupov, inovatívnych riešení a interdisciplinárneho poznania. Trnavskú univerzitu vnímam ako krajinotvorného aktéra a prispievateľa k formovaniu multikulturálneho ekosystému, ktorý efektívne prepája lokálnych stakeholderov s medzinárodnými inštitúciami, expertmi a lídrami v oblasti vzdelávania, výskumu a inovácií. Verím, že v najbližších štyroch rokoch sa bude Trnavská univerzita profilovať ako bezpečný priestor pre intelektuálnu diskusiu, vedecké bádanie a kreatívne myslenie, kde sa história stretáva so súčasnosťou, lokálne perspektívy s globálnymi výzvami a tradícia s progresom.

Za rozhovor ďakuje

Zuzana Martinkovičová
Foto: archív D. M.

K historickému poznaniu cez archívy a digitálne nástroje

Radoslava Ristovská
Foto: archív autorky

Na katedre histórie sa uskutočnili dve zaujímavé odborné prednášky hostiek zo zahraničia. Mgr. Helena Hloušková z pražského Štátného oblastného archívu priblížila študentom praktické aspekty archivárskej práce v Českej republike, zatiaľ čo Dr. Mária Vargha z Viedenskej univerzity predstavila svoj výskum v oblasti kristianizácie v stredovekom Uhorsku s dôrazom na využitie digitálnych nástrojov v historickom výskume. Obe prednášky boli pre študentov cennou príležitosťou nahliadnuť do aktuálneho výskumu i praxe v oblasti histórie a príbuzných vedných disciplín.

Na jeseň 2022 som sa počas svojho výskumu v pražskom Štátnom oblastnom archíve zoznámila s tamojšou archivárkou Mgr. Helenou Hlouškovou. Po absolvovaní štúdia pracovala Mgr. Hloušková v Štátnom okresnom archíve v Kolíne a následne sa zamestnala v pražskom archíve,

kde pôsobí dodnes na Oddelení poľnohospodársko-lesníckych a osobných fondov a matričnej agendy (Oddelení zemědělsko-lesnických a osobních fondů a matriční agendy). Tu sa Mgr. Hloušková venuje spracováaniu fondov šľachtických rodov Chotek či Thurn-Taxis, ale primárne je

však odborníčkou na historické fotografie. Sama je tiež publikačne činná, napr. ako spoluautorka monografie *Fotografové šlechtici v zemích Koruny české* z roku 2017 i ako autorka viacerých štúdií a článkov.

Mgr. Hlouškovú som sa ako skúsenú archivárku rozhodla pozvať prednášať pre študentov histórie, a to nielen v rámci predmetu pamäťové inštitúcie v práci historika, kde sa oboznamujú s pracovnou náplňou v rôznych pamäťových inštitúciách, ale aj v rámci predmetu základy archivnictva, kde študenti v magisterskom stupni spoznávajú archívy a ich fungovanie.

Prednáška Mgr. Hlouškovej s názvom *Fragmenty z praxe v českém archíve* sa konala v pondelok 31. marca 2025. V rámci prednášky našim študentom predstavila archivnú legislatívu platnú v ČR, rozdelenie archívov či štruktúru Štátnych oblastných archívov, priblížila typy archivných prameňov, ktoré nie je možné bádateľom na výskum zapožičať. Veľa nového a zaujímavého sme sa dozvedeli a videli aj z rodinných archívov, predstavila nám fondy veľkostatkov, mapy či historické fotografie, spracovaniu kto-

Mgr. Helena Hloušková počas prednášky *Fragmenty z praxe v českém archíve*

rých sa Mgr. Hloušková dlhodobo venuje. Nechýbali ani biele archivárske rukavičky, v ktorých nám vysvetľovala rozdiely medzi jednotlivými typmi historických fotografií, ktoré nám priniesla zo svojej súkromnej zbierky ukázať. Začiatkom akademického roka absolvoval náš kolega z katedry histórie Peter Labanc kratší pracovný pobyt v susednom Rakúsku, kde sa venoval štúdiu v knižnici Historického inštitútu a zároveň spoznával nových kolegov a získaval kontakty. V rámci pravidelnej každoročnej novembrovej aktivity – Týždeň vedy a techniky – sa potom docentovi Labancovi podarilo zorganizovať prednášku maďarskej archeologičky a historičky Dr. Márie Vargha, s ktorou sa vo Viedni zoznámil. Dr. Vargha je absolventkou bakalárskeho a magisterského stupňa štúdia na Eötvös Loránd Tudományegyetem v Budapešti (ELTE) a následne získala ďalší magisterský titul v odbore stredoveké štúdiá na Central European University vo Viedni (CEU). Tu obhájila aj svoju dizertačnú prácu pod vedením Józsefa Lászlóvskeho, ktorá vyšla v roku 2022 knižne pod názvom *Modelling Christianisation: A Geospatial Analysis of the Archaeological Data on the Rural Church Network of*

Hungary in the 11th–12th Centuries. Dnes pôsobí Dr. Vargha na Viedenskej univerzite.

Počas prednášky s názvom RELIC: The Intersection of Religion, Politics, and Everyday Christianisation, ktorá sa konala 13. novembra 2024, priblížila Dr. Vargha výskum v rámci projektu Starting Grant Európskej rady pre výskum (ERC), ktorý sa jej podarilo získať v roku 2023. Išlo o tretie podujatie v rámci série prednášok ITe! zameralých na využitie informačných technológií v historických vedách. Okrem verejnej prednášky naša hostka viedla aj seminár v rámci predmetu Digital Humanities v historických vedách a archeológii I., ktorý vedie práve docent Labanc.

Naši študenti i prítomní pedagógovia získali poznatky o najnovších trendoch využitia geograficko-informačných systémov v archeologickom a historickom výskume a vyskúšali si pokročilejšiu prácu s priestorovými analýzami historických údajov. Vďaka prednáške Mgr. Hlouškovej zase študenti nadobudli nové poznatky o fungovaní českých archívov a obohatili sa aj o cenné skúsenosti z jej osobnej archivárskej praxe.

Katedra sociológie a projekt Štúdio 25: Island – spojenie vedy a kreatívnej spolupráce

Katedra sociológie sa v posledných rokoch čoraz častejšie zapája do rôznych interdisciplinárnych projektov, ktoré nielen posilňujú akademickú komunitu, ale aj prispievajú k rozvoju kultúrneho a kreatívneho prostredia. Jedným z takýchto projektov je Štúdio 25: Island, ktorý spája vedu a kreatívnu spoluprácu s cieľom rozvíjať talent a zručnosti mladých ľudí na Slovensku.

Hlavným cieľom iniciatívy Štúdia 25: Island je zlepšiť vzájomné poznanie a porozumenie medzi Slovenskom a Islandom prostredníctvom kultúrneho vzdelávania širokej verejnosti o islandskej kultúre, a to formou zapojenia mladých ľudí zo Slovenska vo veku do 25 rokov do tzv. Štúdia 25: Island. V rámci tohto projektu účastníci nielen pasívne prijímajú informácie o islandskej kultúre, ale zároveň sa aj aktívne spolupodieľajú na tvorbe audiovizuálnych výstupov o islandskej kultúre. Súčasťou projektu je aj sociologický prieskum, na ktorom sa podieľajú členovia Katedry sociológie FF TU. Prieskum sa zameriava na dopady a kvalitatívnu zmenu postojov účastníkov projektu Štúdio 25: Island. Výsledky prieskumu budú využité pri ďalšom rozvíjaní konceptu Štúdia 25: Island s celoslovenským dosahom.

V rámci tohto projektu sa vedúci katedry sociológie Peter Gurán a kolegyňa Daša Ryšavá zúčastnili medzinárodnej konferencie Planet Youth v Reykjavíku. Planet Youth Conference sa zameriava na rozvoj mládeže, zdravie a preventívne stratégie. Spája tvorcov politík, pedagógov, vý-

skumníkov a komunitných lídrov z celého sveta, aby sa podelili o inovatívne prístupy k znižovaniu zneužívania návykových látok a propagácii pozitívneho životného štýlu medzi mladými ľuďmi. Napriek tomu, že v 90. rokoch 20. storočia čelil Island vysokej miere závislosti mladých ľudí od alkoholu a drog, v súčasnosti predstavuje krajinu, ktorá si dokázala s týmto problémom poradiť a ďalej svojím modelom inšpiruje ostatné krajiny vo svete.

Iniciatíva sa snaží týmto projektom zároveň poukázať na výrazne zhoršujúce sa problémy mladých ľudí v oblasti duševného zdravia, pričom pomenovaný problém je prepojený aj s mediálnou oblasťou. Výsledky výskumu Oxfordskej univerzity z roku 2024 ukázali, že vyše 45 % mladých sa vyhýba správam. Správy považujú za únavné, nudné a opakujúce sa. Niektorí priznávajú, že im zhoršujú náladu, vyvolávajú stavy úzkosti a bezmocnosti. Chýbajú im lokálne správy či informácie o zdraví a vzdelávaní a viac by ich zaujímali správy o klíme a duševnom zdraví, ktoré v médiách nenachádzajú. Za novú úlohu médií považujú inšpirovať, angažovať, prepájať či ponúkať perspektívu, ktorá im v dnešných komunikačných prostriedkoch chýba. Z tohto dôvodu vznikla iniciatíva Štúdia 25: Island s cieľom rozvíjať talent a zručnosti mladých ľudí na Slovensku. Viac informácií o projekte nájdete na: <https://artenake.sk/>

Daša Ryšavá

Spolupráca katedry anglického jazyka a literatúry s Asociáciou prekladateľských spoločností Slovenska

Ingrid Kálaziová

Študijný program anglický jazyk a anglofónne kultúry ponúka nielen teoretické poznatky z oblasti jazyka, literatúry a kultúry anglofónnych krajín, ale zároveň kladie dôraz aj na praktickú prípravu študentov. Jednou z kľúčových oblastí tejto prípravy je prekladateľstvo.

S cieľom sprostredkovať študentom aktuálne poznatky z praxe sa dňa 27. marca 2025 na pôde Katedry anglického jazyka a literatúry PdF TU uskutočnila odborná prednáška venovaná činnosti Asociácie prekladateľských spoločností Slovenska. Prednášku viedla prezidentka Asociácie prekladateľských spoločností Slovenska a spolumajiteľka prekladateľskej spoločnosti ASAP Translation.com, Mgr. Katarína Absolonová. V rámci prednášky predstavila študentom poslanie a hlavné aktivity asociácie, ako aj etické rámce pre výkon prekladateľského povolania a princípy

spolupráce medzi prekladateľmi a prekladateľskými spoločnosťami. V nadväznosti na prednášku sa uskutočnila diskusia zameraná na otázky týkajúce sa samotného výkonu prekladateľského povolania, požiadaviek na odborný rast a možnosti kariérneho postupu v oblasti prekladu. Zvláštnu pozornosť študenti venovali otázke možnosti odbornej sťaže v prekladateľských spoločnostiach, ktoré by im umožnili overiť si teoretické vedomosti v reálnych podmienkach profesionálneho prostredia. Prednáška predstavuje prvý krok k nadviazaniu systematickej spolu-

práce medzi katedrou anglického jazyka a literatúry a Asociáciou prekladateľských spoločností Slovenska. Cieľom tejto spolupráce je obohatiť výučbu o odborné prednášky a workshopy vedené profesionálmi z oblasti prekladu, ako aj vytvoriť priestor pre zapojenie študentov do sťažových programov v spolupracujúcich prekladateľských spoločnostiach. Takéto prepojenie akademického vzdelávania s odbornou praxou poskytne študentom jedinečnú možnosť získať skúsenosti, ktoré sú nevyhnutné pre úspešné uplatnenie v profesii prekladateľa.

Prednáška profesora Kralčáka

16

Pri príležitosti svojho životného jubilea k nám na pedagogickú fakultu 7. apríla 2025 zavítal prof. PaedDr. Ľubomír Kralčák, PhD. So študentmi i kolegami sa podelil o svoje vedomosti a skúsenosti v prednáške s názvom Dva tradičné stereotypy vo vzdelávaní alebo ako to bolo so štúrovskou kodifikáciou a Konštantínovou hlaholikou? Študenti mali jedinečnú príležitosť dozvedieť sa o niektorých klišé, ktoré sa s týmito témami spájajú, a aj to, čo o nich v skutočnosti hovoria historické a ja-

zykovedné pramene. Dozvedeli sme sa napríklad, že hlaholika, staroslovenské písmo, ktorého autorstvo sa prisudzuje Konštantínovi Filozofovi, vznikla nielen na základe malých písmen gréckej abecedy, ale aj znakov mnohých ďalších jazykov. Taktiež nás zaujalo, že rok 1843, bežne spájaný s kodifikovaním spisovnej slovenčiny, nie je celkom presný a k skutočnej kodifikácii došlo až v rokoch 1844 – 1846. Týmto spôsobom chceme profesorovi Kralčákovi poďakovať za návštevu a radi ho opäť na fakulte privítame!

Samuel Král'

Foto: Juraj Hladký

Teória pre teóriu? Dá sa aj inak...

Ako deti nadchnúť pre čítanie a položiť základy celoživotného vzťahu ku knihám? Predmet slovenský jazyk v primárnom vzdelávaní ukazuje študentom, ako už v ranom veku pracovať s knihou kreatívne a zážitkovo – tak, aby sa z čítania nestala len povinnosť, ale radosť.

V zimnom semestri absolvujú študenti magisterského štúdia učiteľstva pre primárne vzdelávanie predmet slovenský jazyk v primárnom vzdelávaní. V externom štúdiu je pre prednášajúceho veľmi ťažké ukázať počas dvoch sobôt, ako sa dá v duchu nových edukačných postupov kreatívne pracovať s knihou, aké metódy možno používať, aby sa naplnili princípy zážitkového učenia a podobne. Odstraňovať slabé výsledky našich žiakov v oblasti čitateľskej gramotnosti – to je dlhodobý proces, ktorý začína už v predškolských zariadeniach. Ak rodinná výchova na knihu ako zdroj zážitkov zabúda (čo je dnes úplne bežný jav), práve v materskej škole dieťa získava prvé skúsenosti v dotyku s umeleckým textom. Počas tohto kurzu prednášajúci zdôrazňuje, že často záleží práve na týchto prvých dotykoch, či sa dieťa stane doživotným čitateľom, alebo sa kniha pre neho stane iba povinnou jazdou a predmetom, ktorý vďačne odloží bokom, keď sa skončia jeho študentské povinnosti. Sú to práve učiteľky predškolských zariadení a učiteľky primárneho vzdeláva-

Výstava Súčasné príbehy v našich rukách. Foto: Zuzana Balážová.

nia, ktoré môžu naštartovať celoživotný záujem o knihu. Pre vyučujúceho je potom veľkou radosťou, ak sa dozvie, že teoretické vedomosti, získané na univerzitných prednáškach, nie sú iba sumárom povinností v súvislosti so záverečným testovaním, ale aj impulzom pre nové prístupy v praxi. Externí študenti majú tú výhodu, že si nadobudnuté poznatky môžu hneď vyskúšať priamo v praxi. Pravdou však zostáva, že sa o tom málokedy vyučujúci dozvie, či sa niečo z jeho úsilia skutočne pretavilo aj do školskej praxe, či niekto z viac ako stočlenného auditoria v tej náhlosti pochopí naliehavý apel na zmenu prístupu pri práci s knihou. O to viac potom poteší mail uvádzaný nižšie.

-gm-

Súčasné príbehy v našich rukách

Rada by som Vám touto cestou poďakovala za podnetné prednášky v rámci vášho predmetu, ktoré ma výrazne inšpirovali pri práci s deťmi na mojom pracovisku. Jedna z úloh na prednáškach bola pracovať s knihou M. Lazárovej Ema a ružová veľryba.

Vďaka získaným poznatkám som realizovala v priestoroch materskej školy Kysucká v Senci výstavu veľkokapacitných detských prác – kreatívne spracovaných kníh súčasných slovenských autorov detskej literatúry. Bol to projekt, v ktorom deti z každej triedy našej materskej školy mali za úlohu zoznamovať sa pod vedením svojich paní učiteliek s vybranou knihou a vytvoriť s ich pomocou veľkokapacitné kartónové knihy spracovávajúce diela súčasných slovenských autorov detskej literatúry (Lena Riečanská, Lucia Zednikovičová, Mária Lazárová a iné).

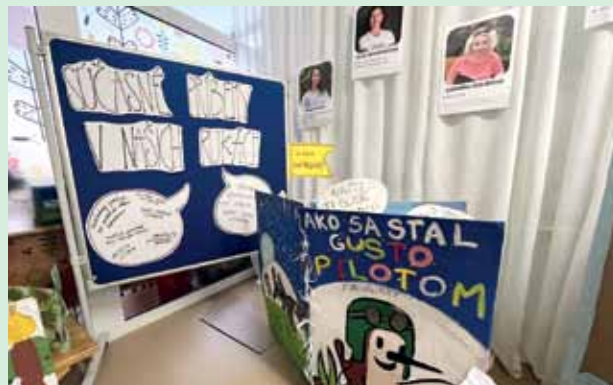
V priestoroch našej MŠ sme potom zrealizovali výsta-

vu Súčasné príbehy v našich rukách. Ponúkla všetkým nevšedný pohľad na modernú detskú literatúru, pričom práce upútali nielen estetickým prevedením, ale aj originálnym uchopením obsahu. Každý príbeh dostal svoju jedinečnú vizuálnu podobu: od dynamických kresieb a koláží až po priestorové kompozície s otváracími okienkami či pohyblivými prvkami – to všetko priniesla detská kreativita. Výstava nebola iba výstavou, ale predovšetkým oslavou detskej predstavivosti a jej schopnosti formovať svet okolo nás. Tento jedinečný projekt dokázal, že kniha nemusí byť iba objektom pasívneho čítania, ale aj priestorom na experimentovanie, hru a objavovanie nových možností umeleckého vyjadrenia.

Vaše prednášky ma nasmerovali k jeho realizácii, a preto Vám chcem úprimne poďakovať za inšpiráciu a cenné vedomosti, ktoré ste nám odovzdali.

S pozdravom

Zuzana Balážová, UPV, 1. roč., Mgr., ext.

Trnavská nemocnica 200-ročná

Bohumil Chmelík

Viackrát som dostal otázku, prečo v Trnave nemáme univerzitnú nemocnicu? Veď sme univerzitné mesto. Na Slovensku platí právna úprava, ktorá umožňuje používať označenie fakultná nemocnica zariadeniam, ktoré majú uzatvorenú zmluvu s vysokou školou a uskutočňujú výučbu zdravotníkov vo vysokoškolských nelekárskych odboroch. Označenie univerzitná nemocnica môže mať zariadenie vtedy, ak má uzatvorenú zmluvu s univerzitnou vysokou školou a uskutočňuje výučbu lekárov. Kategóriu fakultnej nemocnice spĺňa aj nemocnica v Trnave.

Fakultná nemocnica Trnava v minulom roku oslavovala 200. výročie svojej existencie. V roku 1824 bola na území mesta Trnava založená župná nemocnica, ktorá nepretržite funguje do dnešných dní.

Fakultná nemocnica v Trnave je najväčším poskytovateľom zdravotnej starostlivosti v Trnavskom kraji. Na 641 lôžkach lieči viac ako dvadsať-

tisíc pacientov ročne. Kvalifikovaný personál realizuje liečebno-preventívny a ošetrovateľský proces s cieľom zaistiť maximálnu spokojnosť pacientov. Nemocnica má deväť kliník a sedemnásť oddelení, na ktorých poskytujú starostlivosť špičkoví lekári. Na týchto pracoviskách prebieha prax poslucháčov našej fakulty.

Súčasťou komplexnej starostlivosti o pacientov je duchovná starostlivosť, ktorú poskytuje nemocničný kaplán, v areáli nemocnice je Kaplnka Povýšenia sv. Kríža. Pre návštevníkov nemocnice vychádza časopis Magazín Fakultnej nemocnice v Trnave.

Rozvoj trnavskej fakultnej nemocnice je významnou súčasťou rozvoja mesta Trnava.

Plán Fakultnej nemocnice v Trnave

Študenti na cestách

Súčasťou výučby na vysokých školách je často exkurzia – vzdelávacia aktivita, pri ktorej študenti navštevujú múzeá, laboratóriá, historické pamiatky či iné inštitúcie, aby si rozšírili vedomosti. Organizovanú návštevu s cieľom poznávania alebo skúmania, ktorá umožňuje priame skúsenosti a aplikáciu teórie v reálnom prostredí, realizovali aj na katedrách FZaSP TU.

Dňa 5. decembra 2024 sa uskutočnila exkurzia študentov druhého ročníka odboru verejného zdravotníctva v rámci predmetu hygiena výživy v prevádzke Healthy Food Supplements

s. r. o., v Galante a v prevádzke I.D.C. Holding, a. s. v Seredi. Exkurzia znamenala pre študentov prínos po odbornej stránke, pretože si mohli potvrdiť a odskúšať svoje teoretické poznatky

Na exkurzii vo Fakultnej nemocnici MOTOL v Prahe

v praxi. Okrem nových odborných poznatkov si odniesli aj mnoho osobných zážitkov.

Študenti prvého ročníka magisterského štúdia dennej formy v odbore verejné zdravotníctvo sa 11. marca 2025 zase zúčastnili exkurzie v závode Jaguar Land Rover Slovakia v Nitre. Cieľom bola exkurzia v tréningovej akadémii závodu, na karosárni a na montáži vrátane predstavenia systému práce a toku výroby v závode. Na záver mali študenti možnosť oboznámenia sa s faktormi práce, spôsobom ich objektivizácie a prijatými opatreniami na úseku ochrany zdravia pri práci prostredníctvom verejných zdravotníčok pracovnej zdravotnej služby AGEL.

Študenti odboru ošetrovateľstvo na sviatok sv. Mikuláša 6. decembra 2024 absolvovali exkurziu vo Fakultnej nemocnici MOTOL v Prahe na detskom urgentnom príjme a detskej ortopédii, kde sa oboznámili s pracoviskom, systémom práce a prístrojovým vybavením. Vedomosti získané na exkurzii študenti využijú v rámci viacerých predmetov.

Text a foto: www.fzsp.truni.sk

Okuliare pre rozvojový svet

Staré okuliare môžu niekomu zmeniť život. Aj preto sa Trnavská univerzita v spolupráci s Asociáciou Slovenských Levov zapojila do zbierky Okuliare pre rozvojový svet, ktorá pomáha ľuďom v rozvojových krajinách získať lepší zrak – a tým aj šancu na lepší život.

Okuliare a ich vývoj ovplyvňuje kvalitu života ľudí po celom svete. Táto zraková pomôcka k nám prišla z Talianska na konci 13. storočia a odvtedy pomáha našim očiam zaostrovať na všetko, čo sa okolo nás odohráva.

Väčšina z nás, predpokladám, si môže dovoliť kúpiť okuliare, ktoré nám umožňujú vôbec fungovať v našich životoch a vykonávať základné činnosti, ako napríklad čítať, písať, pracovať, šoférovať, vzdelávať sa a pod. Avšak pre mnoho ľudí vo svete, a predovšetkým tých, ktorí žijú v rozvojových krajinách, sú okuliare luxusom, ktorý si nemôžu dovoliť. Ani očné vyšetrenie nie je dostupné pre každého alebo nie je samozrejmosťou. Z tohoto dôvodu v mnohých oblastiach sveta môže zlá a zanedbaná starostlivosť o zrak brániť dospelým zamestnať sa, deťom chodiť

do školy a starým ľuďom sa o seba postarať.

Recyklácia okuliarov je presne tým zmysluplným spôsobom pomoci, ktorý umožňuje dospelým i deťom lepšie vidieť a zabezpečiť ich aktívne zapojenie do života bez závislosti na druhých a zároveň myslieť i na ochranu životného prostredia. Staré okuliare, ktoré už nenosíme a máme ich kade-tade odložené v našich domovoch, pretože pre nás sú už nepotrebné, môžu však výrazne zmeniť život niekoho iného.

V roku 1994 sa recyklácia okuliarov stala oficiálnym programom Lions Recycle for Sight organizácie Asociácia Slovenských Levov. Preto Fakulta zdravotníctva a sociálnej práce Trnavskej univerzity v Trnave v mesiaci marec 2025 zorganizovala v spolupráci s Asociáciou Slovenských Levov zbierku

Okuliare pre rozvojový svet. Zbierali sa okuliare s dioptriami, slnečné okuliare, bifokálne okuliare, detské okuliare, dámske a pánske okuliare. Okuliare použité v dobrom stave, bez poškodených šošoviek alebo rámov sa odkladali do vyznačených boxov v budovách TU. Vybierané okuliare budú doručené do Talianska do Centro Italiano Lions per la Raccolta degli Occhiali Usati. Toto centrum sa venuje zbieraniu, čisteniu, meraniu, triedeniu a distribúcii použitých okuliarov prostredníctvom humanitárnych misií po celom svete. A Lions okrem zabezpečenia okuliarov pre dospelých i deti, organizujú aj očné prehliadky pre ľudí bez zdravotného poistenia.

Do zbierky sa zapojilo všetkých päť fakúlt Trnavskej univerzity v Trnave, seniorky zo Štúdia M. M. Fitt v Piešťanoch, žiaci a zamestnanci ZŠ Mierová 1 Strážske, jednotlivci, priatelia, známimi, rodinní príslušníci zamestnancov TU. Každému jednému z vás, ktorí ste prispeli do zbierky, aby ľudia v rozvojových krajinách získali lepší zrak, a tým mali aj lepší život, ďakujem za seba i za Asociáciu Slovenských Levov.

Zuzana Kráľová

Vzdelávanie, ktoré spája: Rehoľníci aj laici túžia po zmysluplnom štúdiu

Jozef Žuffa

Renáta Jamborová

Foto: archív autorov

Ako študujeme, o čom premýšľame a aké formy vzdelávania nám najviac vyhovujú? Teologická fakulta sa v spolupráci s rehoľnými komunitami rozhodla tieto otázky položiť účastníkom vzdelávania. Prieskum z marca 2025, do ktorého sa zapojilo viac než tristo respondentov, odhaľuje túžbu po kvalitnom a zmysluplnom vzdelávaní, ktoré rešpektuje časové možnosti aj aktuálne výzvy dnešného sveta.

Krátkodobé formy sú najžiadanejšie

Z prieskumu jasne vyplýva, že najväčší záujem je o krátkodobé formy vzdelávania – víkendové semináre, mesačné školenia alebo jednorazové tematické workshopy. Takmer polovica účastníkov uviedla, že práve tieto formáty im najviac vyhovujú. Zároveň sa však ukázalo, že ani dlhodobejšie programy – ako semestrálne alebo ročné kurzy či pravidelná mesačná formácia – nestrácajú svoj význam. Mnohí respondenti ich označili ako formu, ktorá im umožňuje hlbšie sa ponoriť do témy a podporuje osobnostný rast.

Kombinované vzdelávanie ponúka rovnováhu

Viac než 60 % respondentov považuje za ideálnu kombináciu prezenčných a online stretnutí. Tento model umožňuje flexibilitu, šetrí čas aj financie, no zároveň zachováva dôležitý osobný kontakt a priestor na praktické cvičenia.

Prezenčná forma má stále svoje pevné miesto – najmä pre tých, ktorí oceňujú spoločné diskusie a komunitný rozmer. Iba online forma oslovuje až 40 % respondentov, čo naznačuje, že digitalizácia vo vzdelávaní je zaujímavá pre takmer všetky povolania.

Najväčší dopyt je po kritickom myslení

Z obsahového hľadiska sa najvýraznejší záujem ukázal pri téme Kritické myslenie ako cesta múdrosti. Spomedzi ďalších tém zarezonovali: možnosti riešenia záťažovej situácie – counselingový prístup; ako viesť dialóg s mladými ľuďmi; hľadanie identity cez príbeh; obrátenie na ceste duchovného života.

Viacerí účastníci spontánne dopĺňali aj ďalšie témy, napr. migráciu, ekologickú zodpovednosť či spoločenskú spravodlivosť. To poukazuje na snahu prepájať duchovný rozmer s problémami súčasnosti.

Rehoľníci a laici s podobnými očakávaniami

Prieskum umožnil porovnať odpovede dvoch skupín – 135 členov rehoľných spoločenskostí a 181 laikov, ktorí nepôsobia v duchovnej službe. Výsledky ukázali prekvapujúcu zhodu: napriek odlišnému životnému štýlu či povolaniu majú obe skupiny veľmi podobné vzdelávacie preferencie.

Záujem o kvalitné, zmysluplné a časovo zvládnuteľné vzdelávanie spája respondentov naprieč životnými cestami. To prináša dôležité posolstvo – teologické vzdelávanie má potenciál oslovovať rôzne skupiny,

ak dokáže zostať v kontakte s praxou a zároveň si uchovať odbornú hĺbku aj duchovný rozmer.

Spolupráca s reholami prináša ovocie

Vznik prieskumu nadväzuje na memorandum o spolupráci medzi fakultou a rehoľnými komunitami, podpísané na jeseň 2024. Spoločným

cieľom je reagovať na výzvy dnešnej doby a spoločne vytvárať nové formy teologickej reflexie.

Prieskum potvrdzuje, že práve takáto spolupráca má potenciál prinášať obojstranné obohatenie – rehole ponúkajú skúsenosť z praxe a spirituálnu pestrosť, fakulta priestor na odborné prehĺbenie a hľadanie nových ciest.

Už koncom roka 2024 bola vytvo-

rená komisia, zložená z troch zástupcov fakulty a troch zástupcov reholí. Ich úlohou bude vyhodnotiť prieskum podrobnejšie a navrhnúť konkrétne vzdelávacie formáty, ktoré oslovia široké spektrum účastníkov.

Teologická fakulta sa chce aj týmto krokom rozvíjať ako priestor dialógu, premýšľania a hľadania.

Medzináboženský dialóg – stať sa ľuďmi vzájomnosti

V čase narastajúcej polarizácie spoločnosti je čoraz dôležitejšie hľadať cestu k porozumeniu medzi ľuďmi s rôznymi náboženskými a kultúrnymi koreňmi. V jubilejnom cykle prednášok na teologickej fakulte vystúpil profesor dogmatiky Dr. Pavel Mikluščák s prednáškou o medzináboženskom dialógu ako duchovnej i praktickej výzve našej doby.

Vzájomnosť ako cesta k pokoju

Vo svojej prednáške 5. apríla 2025 predstavil Dr. Mikluščák historický vývoj postoja Katolíckej cirkvi k iným náboženstvám – od exkluzivizmu cez inkluzivizmus až po pluralizmus a metakritický inkluzivizmus. Na príkladoch modlitieb za mier iniciovaných pápežmi (Ján Pavol II., Benedikt XVI., František) ukázal, ako sa Cirkev postupne otvárala k porozumeniu, úcte a vzájomnosti. Tieto stretnutia symbolizujú spoločné hľadanie mieru a spravodlivosti naprieč náboženstvami – a zároveň výzvu „stretnúť sa na rovnakej úrovni“ s inými duchovnými tradíciami.

Teologická cesta od exkluzivizmu po otvorenosť

Dôležitú úlohu vo vývoji zohrala deklarácia *Nostra aetate* z Druhého vatikánskeho koncilu, ktorá uznala hodnotu nekresťanských náboženstiev a ich hľadania odpovedí na základné otázky ľudskej existencie. Teológovia ako Karl Rahner a Henri de Lubac pripravili pôdu pre inkluzivistický prístup, ktorý vidí v iných náboženstvách prvky pravdy a otvorenie sa pôsobeniu Boha. Neskôr pluralis-

tická teológia (napr. John Hick) zdôraznila rovnosť náboženských ciest, no stretla sa s kritikou pre relativizáciu kresťanskej identity. Aktuálnym smerom je metakritický inkluzivizmus, ktorý uznáva, že Božie pôsobenie presahuje hranice jednej tradície – a že skutočné porozumenie iného náboženstva vzniká až v osobnej skúsenosti a vzťahu.

Dialóg ako výzva

Dr. Mikluščák pripomenul, že dnešný medzináboženský dialóg presahuje akademické diskusie – má konkrétny sociálnoetický rozmer. Hľadanie spoločných hodnôt, ako sú mier, spravodlivosť, ľudská dôstojnosť a náboženská sloboda, je výzvou pre všetkých veriacich i hľadajúcich. Biblický obraz z knihy proroka Micheáša (Mi 4,2–5) o vrchu Pánovho domu, kam sa zbiehajú národy, poukazuje na spoločné očakávanie: že rôzne náboženské tradície môžu kráčať k Bohu každá svojou cestou – ale s rovnakou túžbou po pravde a dobre.

Jozef Žuffa

Zomrel teológ a vysokoškolský pedagóg Ján Ďurica, SJ

Dňa 28. marca 2025 vo veku 81 rokov nás náhle opustil páter Ján Ďurica, SJ, kňaz, jezuita a vysokoškolský pedagóg Teologickej fakulty Trnavskej univerzity v Trnave.

Narodil sa 30. júla 1943 v Hriňovej. Po prijatí do kňazského seminára v Bratislave študoval teológiu a filozofiu na teologickej fakulte v Bratislave. Tu bol vysvätený za kňaza 5. júna 1966. V roku 1971 mu predstaviteľia komunistického režimu odňali štátny súhlas na vykonávanie duchovnej činnosti a odsúdili ho na osem mesiacov väzenia. Po amnestii v roku 1973 pôsobil ako správca farnosti a do rehole Spo-

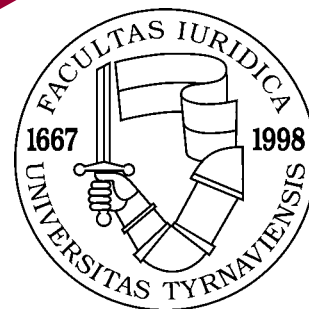
ločnosti Ježišovej vstúpil 22. apríla 1978 v Novej Lehote. Slávnostné sľuby zložil 2. februára 1988 vo Vrútkach. Ako jezuita si doplnil štúdium teológie a v roku 1992 získal licenciát na Pápežskej teologickej fakulte vo Varšave. Po roku 1989 začal prednášať v seminároch a neskôr aj na Teologickej fakulte TU. Jeho celoživotným vedeckým nasadením bolo Sväté Písmo: prednášky, štúdie a najmä viacročná editorská a redakčná práca na príprave vydania prekladu celého Svätého Písma, ktoré pripravil prelát Anton Botek. Po ukončení pedagogickej práce na teologickej fakulte pôsobil

v komunite Kolégia Najsvätejšieho Spasiteľa v Bratislave ako redaktor jezuitského mesačníka *Posol a v Rádiu Mária*. Do konca svojho života aktívne pôsobil aj ako člen Neokatechumenálneho hnutia.

www.truni.sk

Foto: Barbora Likavská

Piaty kongres regiónov troch morí

Michaela Moravčíková

Foto: archív autorky

V dňoch 12. a 13. marca 2025 sa v poľskom Lubline konal medzinárodný kongres regiónov troch morí spojený s ekonomickým fórom. Kongres sa stal jedným z ďalších ťažiskových podujatí v kontexte rozvoja Iniciatívy troch morí, ktorá bola vytvorená ako platforma pre hospodársku a infraštruktúrnú spoluprácu. Organicky zahŕňa aj vedeckú spoluprácu so zvláštnym zreteľom na spoluprácu v rámci siete The three Seas University Network, ktorej sa Trnavská univerzita v roku 2023 stala zakladajúcim členom. Fórum regiónov Iniciatívy troch morí je projekt, ktorý inicioval poľský prezident Andrzej Duda v roku 2018 v Rzeszowe.

Od roku 2021 sa v Lubline každoročne koná Kongres samosprávy troch morí a hospodárske fórum regiónov Iniciatívy troch morí. Všetky ročníky sa konali pod čestnou záštitou poľského prezidenta. Na piatom kongrese sa zúčastnili predstavitelia štátnej správy a samosprávy, vedy a podnikateľského sektora z trinástich členských štátov Iniciatívy troch morí (Bulharsko, Česká republika, Estónsko, Litva, Lotyšsko, Poľsko, Rakúsko, Rumunsko, Slovensko, Slovinsko, Maďarsko a Grécko), zástupcov strategických partnerov (Európska komisia, Spojené štáty americké, Spolková republika Nemecko a Japonsko), pridružených regiónov z Ukrajiny a Moldavska

ako aj ďalších krajín. Vedecká sekcia mala názov Sieť univerzít troch morí: Veda, inovácie a spolupráca pre udržateľný rozvoj a budúcnosť regiónu. Zástupkyňa Trnavskej univerzity Michaela Moravčíková z Právnickej

fakulty TU vystúpila v rámci panelu Education and cooperation – values that connect: Leveraging the potential of the Three Seas Initiative and the Erasmus+ program for the region's future.

22

Praktické aspekty obhajoby v trestnom konaní – tipy a triky pre právnu prax

Dňa 27. februára 2025 sa uskutočnila prednáška o praktických aspektoch obhajoby v trestnom konaní – tipoch a trikoch pre právnu prax. Viedol ju JUDr. Maroš Čelár, PhD., absolvent Právnickej fakulty TU a advokátsky koncipient, ktorý sa so študentmi podelil o svoje praktické skúsenosti krátko pred svojou advokátskou skúškou.

Vo svojej prednáške sa prakticky zameriaval na druhy obhajoby, prevzatie obhajoby v trestnom konaní, komunikáciu advokáta s klientom, prácu so spisovým materiálom, prípravné konanie, stratégiu obhajoby, odklony v trestnom konaní či prípravu na hlavné pojednávanie. Študentov osobitne zaujímali koncipientské semi-

náre a prechod ich staršieho kolegu z právnickej fakulty do praxe ako aj judikáty, napr. o práve advokáta poznať vopred identitu svedka na výsluchu či disciplinárne previnenia z dôvodu oblečenia advokátskeho koncipienta. J. Čelárovi ďakujeme za zrozumiteľnú prednášku, v ktorej sa s vlastnými skúsenosťami podelil s našimi študentmi, ktorých nepochybne inšpiroval v ich teoretickej aj praktickej príprave na budúce povolanie.

Ingrid Lanczová

FIDIC Fórum: FIDIC a slovenská realita

Dňa 13. marca 2025 sa v spolupráci s Právnickou fakultou TU a Stavebnou fakultou Slovenskej technickej univerzity v Bratislave uskutočnila medzinárodná stavebná konferencia FIDIC Fórum: FIDIC a slovenská realita, kde odborníci v oblasti stavebníctva diskutovali o aplikácii medzinárodných zmluvných štandardov FIDIC (Fédération Internationale des Ingénieurs-Conseils – Medzinárodná federácia konzultačných inžinierov) v podmienkach SR. Podujatie priťahovalo široké spektrum účastníkov – od projektantov, cez stavebných inžinierov, právnikov až po zástupcov verejného sektora a investorov. Konferencia poskytla platformu na výmenu skúseností o využívaní FIDIC zmlúv v praxi, pričom sa osobitná pozornosť venovala ich implementácii v rámci verejných zákaziek a infraš-

truktúrnych projektov na Slovensku. Medzi hlavné témy patrili: správne definovanie zmluvných podmienok vo výstavbe a ich dopad na realizáciu, tvorba výkazov – výmer zameraná nielen na spôsob merania položiek stavebných prác, ale aj na ich kontrolu, príprava časových plánov stavby a zohľadnenie rizík pri tvor-

be a aktualizácii harmonogramu. Diskutujúci sa zhodli, že používanie FIDIC zmlúv môže významne prispieť k transparentnosti a efektívnemu riadeniu stavebných projektov, avšak je nevyhnutné prispôsobiť ich slovenskému právnemu rámcu.

Radka Semancová

Foto: archív autorky

Ako sa žije rodinám queer ľudí

Na Právnickej fakulte TU sme 18. marca 2025 privítali Máriu Ivaničovou, Zlaticu Maarovú a Mojmíra Vajgela zo Združenia rodičov a priateľov LGBT+ ľudí. Spolu s našou pedagogičkou, ústavnou právničkou Luciou Berdisovou, diskutovali so študentmi a pedagógmi o skúsenostiach a pocitoch rodičov queer detí, nedostatočnej legislatíve či vymožitelnosti práva. Podujatie podporila Holandská

ambasáda na Slovensku v rámci projektu Parental voices – Stories of love and acceptance. Súčasťou podujatia bolo predstavenie novej knihy Niečo ti chcem povedať s pätnástimi autentickými príbehmi, ktoré prinášajú pohľad na osobné príbehy queer ľudí a reakcie ich blízkeho okolia, s cieľom podporiť toleranciu, slobodu a rešpekt.

Ingrid Lanczová

Foto: archív autorky

EU Lex Challenge

Právnická fakulta TU v spolupráci s Právnickou fakultou Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici zorganizovali prvý ročník Moot Court z práva Európskej únie, určený začiatníkom. Fakultné kolo sa konalo 24. marca 2025 na pôde našej fakulty, pričom dva najlepšie tímy postúpili

do finále, aby si zmerali sily s tímami z Banskej Bystrice. Finále sa konalo 1. apríla na pôde PF UMB, pričom naše tímy, pod vedením Dominiky Moravcovej, si odniesli krásne prvé aj druhé miesto v súťaži. Prvé miesto získal tím v zložení Romana Halgašová, Simona Janigová a Samuel Jehlár a druhé miesto tím v zložení Viktória Straková, Monika Sovíková a Andrea

Slabá, pričom naša študentka Andrea Slabá si zároveň odniesla cenu rečníka. Všetkým zúčastneným študentom gratulujeme, všetci ste pre nás víťazi za to, že ste sa v 2. ročníku rozhodli vystúpiť z komfortnej zóny smerom k novým skúsenostiam a vedomostiam.

Dominika Moravcová

Foto: archív autorky

Obnova srdc a posila aj pre telo

Univerzitné pastoračné centrum sv. Stanislava Kostku v Trnave poskytuje študentom duchovnú, spoločenskú aj osobnostnú podporu prostredníctvom svätých omší, stretiek, duchovných obnov a rôznych komunitných aktivít. Je otvorené všetkým vysokoškolákom v Trnave a vytvára bezpečný priestor na budovanie priateľstiev, duchovný rast i zmysluplné trávenie voľného času.

Nový letný semester sa v akademicko-kei obci rozbehol veľmi rýchlo a priniesol so sebou mnohé možnosti, povinnosti a aktivity, čo opäť viedlo k zaplneným kalendárom. Spoločné hľadanie vnútorného pokoja, zábava aj zamyslenie – aj tak vyzerala pestrá ponuka duchovných a zážitkových podujatí pre študentov.

Všetko můžem v tom, který ma posilňuje

Napriek nabitému programu si viac ako 30 študentov povedalo, že pôst chcú prežiť hlbšie a vybrali si na to našu duchovnú obnovu s názvom Všetko můžem v tom, který ma posilňuje. Venovali sa témam: Ako žiť evanjelium alebo Ak je Boh

so mnou, kto môže byť proti mne? Krátke prednášky dopĺňal čas v tichu a modlitbe, po ktorom nasledovalo zdieľanie. Tieto chvíle vytvárali priestor nielen na osobné prežívanie viery, ale aj na prehĺbenie vzťahov medzi účastníkmi. Samozrejme, nechýbalo duchovné a ani telesné posilnenie v podobe svätej omše

Duchovná obnova – skupinová fotografia účastníkov s obrazom rodiny Munkovej

Čo si z duchovnej obnovy odnášajú účastníci?

Danka

Z duchovnej obnovy si odnášam pokoj, nové priateľstvá a od ľudí, ktorí tam boli, nabieram inšpiráciu z ich myšlienok, ktoré zdieľali. Myšlienky, o ktorých sme rozprávali, boli trefné a mne akurát vyhovovali, pretože som potrebovala podporu a tam som ju aj našla, cez tému aj ľudí.

Roman

Ono je to vždy vzácné v tejto dobe, keď si viete vytvoriť čas v tichosti. Niekde na mieste, kde ho nájdete. Ešte krajšie je, keď ti ho vytvorí iní ľudia, s ktorými môžeš ten krásny čas zdieľať.

Baška

Duchovná obnova mi otvorila oči najmä v tom, ako naozaj žijem svoj každodenný život. Pomohla mi uvedomiť si, či som tým milosrdným samaritánom, ktorý sa zastaví pri trpiacom alebo kňazom, ktorý síce hovorí o Bohu, no obide človeka v núdzi. Vďaka nej som zas o krok bližšie k lepšej verzii samej seba.

Juraj

Z duchovnej obnovy si odnášam najmä myšlienku: Keď je Boh za nás, kto je proti nám, ktorú sa snažím pripomínať si v ťažších chvíľach a takisto spomienku na veľmi príjemne strávený čas v kruhu spoločenstva.

Livka

Duchovná obnova bola sama o sebe veľmi prínosná. Využiť jeden deň na stíšenie sa, načúvanie a zdieľanie je v tomto rýchlom čase veľmi obohacujúce. Z prednášok si odnášam mnoho zaujímavých myšlienok, jednou z nich je aj táto: Nestojíme pred veľkým obrom, ale pred každodennosťou.

Gabika

Bol to obohacujúci čas stíšenia a zastavenia sa. Mohla som počúvať, čo mi Pán kladie na srdce a zdieľať to v komunite skvelých ľudí.

Samko

Zdalo sa mi, že na mňa duchovná obnova nefungovala, ale keď sa spätne pozriem na tie týždne potom, tak zisťujem že veľa myšlienok z toho dňa čerpám aj dnes. Bola to investícia do budúcnosti.

a chutného obeda. Atmosféra bola krásna. V miestnosti vládol pokoj, sústredenie a ochota načúvať sebe, iným aj Bohu. Niektorí účastníci si našli čas na osobnú adoráciu, iní zas ocenili práve chvíle zdieľania, kde sa mohli otvoriť bez obáv z odsúdenia. Napriek tomu, že to bol čas ponorenia sa do seba, bol to aj čas venovaný spoločenstvu na spoločnej prechádzke a pri káve.

Na duchovnej obnove sme mali možnosť spoznať sa ešte s jedným, vekovo nám blízkym človekom, ktorý síce už nie je s nami, ale poslanstvo, ktoré pre nás zanechal, bolo silné a inšpirujúce. Tomáš Munk bol inteligentný a šikovný študent gymnázia, ktorého otec pracoval ako riaditeľ strojárni. Munkovci boli židovská rodina, ktorá však po hľadaní a skúmaní viery vo svojom živote prekonvertovala na kresťanstvo. Po skončení strednej školy sa Tomáš rozhodol vstúpiť do jezuitského noviciátu. V tom čase sa však už konali deportácie Židov do koncentračných táborov, čo neobišlo ani Tomáša a celú jeho rodinu. Tomáša so svojím otcom previezli do koncentračného tábora v Lichtenrade.

Po neskutočnej vyčerpanosti a nehumánnych podmienkach, Tomáš už nevládal pochodovať v kolóne väzňov, tak ho príslušníci nemeckých ozbrojených oddielov Waffen-SS zhodili do priekopy. Jeho otec zostal s ním, no dozorcovia ich kruto zastrelili. Napriek tomu, že Tomášov príbeh končí smutne, jeho poslanstvo je s nami dodnes. Tomáš sa do poslednej chvíle svojho života modlil a ešte pred svojou smrťou obetoval svoj život za židovský národ. Motto, ktoré si celý život nosil so sebou: „Láska ku Kristovi až do zabudnutia seba samého“ nás inšpirovalo počas celej obnovy a aj po nej. Príbeh Tomáša Munka nám pripomenul, že aj mladý človek môže žiť svoj život s obrovskou dávkou odvahy, pokory a vernosti Bohu, a to aj v tých najťažších chvíľach.

Táto duchovná obnova nebola len obyčajným podujatím. Bolo to miesto, kde sa mohli stretnúť otázky s odpoveďami, ticho s modlitbou a srdcia s novou nádejou či povzbudením. Bola to pripomienka toho, že aj dnes môžeme žiť evanjelium naplno – v maličkostiach každodenného života, v otvorenosti voči druhým a v túžbe kráčať hlbšie k Bohu.

Laser game

V čase, keď sa mnohí cítia zahltení, preťažení alebo osamelí, obnova ukázala, že duchovné hľadanie odpovedí a prehľbovanie vzťahov je cesta pre každého – cesta, kde sa Boh prihovára jemne, cez ticho, cez druhých, aj cez vlastné pochybnosti. A hoci sa táto duchovná obnova skončila, skutočná obnova našich srdiec sa ešte len začína.

Laser game

Po mládežníckej svätej omši sme sa rozhodli predĺžiť náš spoločný čas a vyrazili sme na Laser Game, kde sme sa rozdelili do tímov a pustili sa do napínavých zápasov, ktoré boli plné pohybu a tímovej spolupráce. Každý z nás sa snažil dať zo seba všetko, a tým dosiahnuť víťazstvo. Ale najväčšou výhrou bol určite kvalitne strávený čas v spoločenstve.

Anonymní Sexholici

V mesiaci marec sme v UPeCe privítali zaujímavých hostí. Skupinu Anonymných Sexholikov. Počas prednášky nám vysvetlili ako vzniklo ich združenie a podelili sa s nami so svojimi životnými príbehmi. Ide o skupinu, ktorá funguje na princípe anonymných alkoholikov a spája ľudí, ktorí bojujú s rovnakým problémom. Ich otvorenosť a ochota hovoriť o svojich ťažkostiach bola inšpirujúca. Priblížili nám, aké dôležité je mať podporu komunity a nebáť sa požiadať o pomoc. Atmosféra počas stretnutia bola plná porozumenia a rešpektu. Veríme, že takéto podujatia môžu pomôcť odbúrať stigma a povzbudiť tých, ktorí sa s podobným problémom stretávajú.

Biblický koláč

Poslednú marcovú stredu sme mali po mládežníckej omši na programe obľúbenú súťaž s názvom Biblický koláč. V tímoch sme lúštili recept na sladký koláč, ktorého ingrediencie sme hľadali na základe súradníc vo Svätom písme. Víťazi, ktorí ako prví bezchybne recept vylúštili, vyhrali chutnú marlenku.

Biblický koláč – víťazný tím s výhrou

Ak sa ti páčia akcie, ktoré robíme a chcel by si byť ich súčasťou, radi ťa medzi nami privítame. A aby ti naozaj nič neušlo, sleduj nás na našich sociálnych sieťach:

IG: **upece.tt**

FB: **UPeCe TeTe**

MAIL: **upece.tt@gmail.com**

ADRESA: **Františkánska 33A, Trnava**

Tešíme sa na Teba!

Tím UPeCe

Foto: archív UPeCe

Spoločne pre lepšiu univerzitu a planétu

Dialóg, angažovanosť a zodpovednosť charakterizujú jarné podujatia študentskej rady, ktoré na našej univerzite prepojili študentov a zamestnancov v snahe zlepšiť akademické prostredie aj stav našej planéty. Spoločne ukazujeme, že aj malé kroky môžu viesť k veľkým zmenám.

Káva za názor

Na konci marca sa univerzita na chvíľu zmenila na priestor nielen pre vzdelávanie, ale aj pre spoločný dialóg. V dňoch 25. a 26. marca sa na všetkých fakultách konala obľúbená akcia – Káva za názor. Cieľom akcie bolo získať pohľad študentov na univerzitné prostredie, zistiť, čo by sa dalo zlepšiť a zároveň si pri tom vychutnať šálku lahodnej kávy (alebo čaju) úplne zadarmo. Stačilo vyplniť krátky dotazník a odmena bola okamžitá: kvalitný nápoj a pocit, že každý názor má váhu. Káva medzi prednáškami vždy padne vhod, najmä keď sa k nej pridá pocit, že človek prispieva k niečomu zmysluplnému. Ďakujeme všetkým, ktorí sa zapojili – veríme, že aj vďaka vám bude naša

univerzita ešte lepším miestom pre štúdium aj študentský život.

Eko výzva

V apríli, keď má naša Zem sviatok, sa na našej univerzite uskutočnila iniciatíva s názvom Eko výzva. Jej cieľom bolo motivovať študentov a zamestnancov k jednoduchým, no zmysluplným ekologickým skutkom, ktoré prispievajú k ochrane životného prostredia. Účastníci výzvy mali za úlohu vykonať ľubovoľný ekologicky zameraný čin, ako napríklad triedenie odpadu, obmedzenie jednorazových plastov, vy-

užitie alternatívneho spôsobu dopravy či šetrenie energiami – fantázii sa medze nekládli – a tento skutok následne zdokumentovať. Tri najkreatívnejšie príspevky boli odmenené vecnými cenami. Podstatou výzvy nebola veľkosť činu, ale jeho úprimný zámer prispieť k lepšiemu stavu našej planéty. Ako znelo motto celej kampane: „V apríli má Zem sviatok, tak jej ukážme, že nie sme len generácia memečiek.“ Ďakujeme všetkým, ktorí sa do výzvy zapojili, a veríme, že podobné aktivity prispievajú nielen k väčšej environmentálnej zodpovednosti, ale aj k budovaniu uvedomelého akademického prostredia. Sledujte nás na našom instagrame a my sa na vás budeme tešiť pri ďalšom evente!

Katarína Hollošiová

Kameň vo frazeologických spojeniach

Na frazeologický materiál sa dá pozerať z mnohých uhlov pohľadu. Jedným z nich je evidencia frazém prostredníctvom výskytu istého slova, pojmu. V našom krátkom frazeologickom okienku sa zameriame na výskyt slova *kameň* v biblických, ale aj nebiblických frazémach.

Známe je biblické spojenie *kameň úrazu* – je použité v Starom zákone v knihe proroka Izaiáša. Jeho zmyslom je predovšetkým poučiť ľudí, že sa treba báť Boha (Hospodina mocností), a nie ľudí, lebo: *on bude svätyňou, kameňom úrazu a skalou na podknutie...* Tento výrok spomína v jednom liste aj sv. Pavol Apoštol.

V Novom zákone zasa často nachádzame spojenie *kameň uholný*. Bol to základný kameň stavby, kameň, ktorý spája. V jednom zo žalmov Nového zákona čítame: *Kameň, ktorý staviteľia zavrhlí, sa stal hlavným uhlovým kameňom/kameňom uhlovým*. Tým kameňom je obrazne nazvaný Ježiš Kristus. *Stať sa kameňom uhlovým* vo frazeologickom význame znamená byť podstatnou časťou väčšieho celku, základom čohosi veľkého.

Ježiš v Novom zákone poučá ľudí známym výkonom: *kto do teba kameňom, ty do neho chleбом*. Je to jedna z hlavných zásad Nového zákona, ktorá tvorí opozitum k starozákonnému výroku *oko za oko, zub za zub*. Ježiš v polarizácii obrazov kameňa a chleba sprítomňuje svoje učenie o milosrdenstve a odpúšťaní: *nemali by sme odpovedať na zlo ďalším zlom, ale skutkom milosrdenstva*.

Keď Ježiša pokúšal na púšti Satan, vo svojom prehovore tiež spomína kamene: *Ak si Boží syn, povedz, nech sa z týchto kameňov stanú chleby*.

Kameň sa napokon v Biblii sprítomní aj ako mučiacci prostriedok. Dav pohoršených zákoníkov a farizejov žiadali ukameňovať ženu pristihnutú pri cudzoložstve. Vtedy sám Ježiš zastavil rozzúrený dav slovami: *kto z vás je bez hriechu, nech prvý hodí do nej kameň*. V Biblii sa eviduje aj reakcia na Ježišov výrok: *Ako to počuli, jeden po druhom – počnúc staršími – sa vytrácali...*

Známe spojenie *nezostane kameň na kameni* tiež pochádza z Biblie. Toto spojenie vypovedá o tom, že všetko

bude zničené, všetko bude zrúcané (tieto slová nachádzame v Evanjeliu podľa Lukáša). Kameň sa však v ľudovej frazeológii zachoval v mnohých iných frazeologických spojeniach: *mať kamenné srdce* znamená byť neoblomný, nemilosrdný, bezcitný.

Frazémou *mať kamennú tvár* zasa opíšeme stav, ak niekto nepoužíva mimiku, neprejavuje svoje city. Modernjším frazeologickým variantom je anglický výraz *poker face* – teda výraz tváre nenaznačujúcej žiadne city či prežívanie – tak, ako je to typické pre hráčov pokru.

Pri nadmernom jedení zasa často cítime, že máme *žalúdok ako kameň*. Horšie však je, keď o nás vravia ako o človeku s *kamenným srdcom*. Toto spojenie opisuje ľudí, ktorí nemajú nad ničím a nikým zľutovanie. Takže pozor: nech nás ani naše svedomie neťaží ako *mlynský kameň*. Nie je to nič príjemné, takisto ako pocit, keď sa *ocitneme medzi dvoma mlynskými kameňmi*. Tak sa frazeologicky opisuje situácia, ktorá vypovedá o neznesiteľných tlakoch, pri ktorých človek stráca akékoľvek východisko. Želám všetkým čitateľom, aby týchto situácií zažili čo najmenej.

-gm-

„Oni nie sú problém, oni majú problém“

Reportáž zo stretnutia counselorov s organizáciou Depaul Slovensko

V prednáškovej sále sa na chvíľu rozhostilo ticho. Na plátne svietil citát: „Oni nie sú problém, oni majú problém.“ Jednoduchá veta, ktorá zarezovala u všetkých prítomných. V ten deň sa totiž všetky tri ročníky poslucháčov študijného programu counseling zúčastnili výnimočnej prezentácie neziskovej organizácie Depaul Slovensko, ktorá už 19 rokov pomáha ľuďom bez domova.

Ľudia, ktorých nevidíme

Prezentácia odštartovala anketou s názvom „Neviditeľní ľudia bez domova.“ Cieľom bolo prelomiť stereotypy – predstavy o tom, ako by mal človek bez domova vyzerieť. Ukázalo sa, že bezdomovectvo má mnoho tvárí. Nejde len o ľudí, ktorých stretávame na ulici. O mnohých by sme nikdy nepovedali, že sú bez domova. Iní spia v autách, opustených budovách alebo sa každý večer snažia prežiť na novom mieste. Viac ako 53 % klientov Depaul zažilo pouličné bezdomovectvo, ktoré trvalo dlhšie než rok. A 57 % ľudí bez domova trpí vážnymi zdravotnými problémami – fyzickými aj psychickými.

Zamestnanci Depaul upozornili na fakt, že stať sa človekom bez domova je oveľa ľahšie, ako si väčšina spoločnosti predstavuje. Príčinou môže byť strata zamestnania, choroba, rozvod, smrť blízkej osoby či zadlženie. Až 14 % ľudí bez domova vyrastalo v detských domovoch a podľa prieskumov len 9 % z nich malo v minulosti skúsenosť s bývaním, ktoré by sa dalo označiť za stabilné a bezpečné.

Život bez domova – čo to vlastne znamená?

Slovo mala aj sociálna pracovníčka Majka, ktorá pracuje priamo v nocľahárni sv. Vincenta de Paul. Opísala, ako vyzerá jej každodenná práca, a veľmi presne vystihla, čo to znamená byť človekom bez domova: „Byť bez domova neznamena len prísť o strechu nad hlavou. Znamená to stratiť aj sociálne väzby, kontakt s rodinou, dôstojnosť a často aj vieru vo vlastnú hodnotu.“

Majka nám priblížila najčastejšie potreby klientov: vybavenie dokladov, asistencia na úradoch, pomoc so zdravotnou starostlivosťou, hľadanie práce a bývania či podpora pri riešení dlhov. Zdieľala tiež prípadovú štúdiu (kazuistiku) jednej zo svojich klientok a vysvetlila, ako sociálna pomoc prebieha krok za krokom.

Študenti si v rámci prezentácie mohli pozrieť video o režime v nocľahárni a vypočuť si aj autentické audiozáznamy výpovedí ľudí bez domova – silné a dojímavé výpovede, ktoré mnohých z nás zasiahli.

Counseling a Depaul – spoločný jazyk pomoci

Záver prezentácie patril diskusii. Pomocou platformy Sli-do kládli študenti otázky, ktoré sa týkali nielen praktického fungovania zariadenia, ale aj priestoru pre využitie counselorských zručností. Mnohí sa zaujímali o možnosti praxe, odborných stáží či dobrovoľníctva. Zaznela aj otázka, či by klienti Depaul mali záujem o služby counselorov. Odpoveď bola jednoznačne pozitívna. Mnohí klienti po-

trebujú nielen praktickú pomoc, ale aj empatické sprevádzanie, podporu pri hľadaní zmyslu, motivácie a nových ciest. Presne to, čo môže counseling ponúknuť.

Otázky smerovali aj k bezpečnosti zamestnancov, potrebe tréningu sebaobrany v náročných situáciách a k nerovnomernému zastúpeniu mužov a žien medzi klientmi. Zástupcovia Depaul vysvetlili, že ženy v núdzi často vyhľadávajú skôr azylové domy alebo majú prístup k iným typom pomoci, ktoré nie sú také viditeľné ako nocľahárne.

Pomerne emotívna bola aj debata o odľahlosti zariadenia Depaul, ktoré nie je priamo v centre mesta. Ako sme sa dozvedeli, verejnosť často nechce mať „domov pre bezdomovcov“ vo svojej blízkosti, čo sťažuje umiestňovanie podobných zariadení do dostupnejších lokalít. Téma stigmatizácie tak bola prítomná počas celého stretnutia.

Pozvánka do reality

Prezentujúci napokon pozvali študentov na exkurziu do zariadenia, aby mali možnosť zažiť sociálnu prácu v praxi, spoznať klientov aj zamestnancov a nahliadnuť do reality, o ktorej sa dá ťažko učiť len z kníh.

Podobné stretnutia budúcich counselorov formujú a vedú k uvedomeniu, že ak má ich budúca práca niešť skutočný zmysel, musia vystúpiť z pohodlia prednáškových miestností. Práve osobné, autentické a ľudské zážitky pomáhajú counselorom prehľbovať profesionálny súcit – a zároveň pochopiť, aká krehká je hranica medzi stabilitou a pádom.

Depaul všetkým pripomenul, že ulica nie je domov. A ľudia bez domova netreba vnímať ako problém – majú problém. A ten sa dá riešiť – spoločne.

Zuzana Janogová
Foto: www.tftu.sk

Vyhodnotenie súťaže Fejtón 2025

Dňa 10. apríla sa konalo vyhodnotenie jubilejného 10. ročníka celouniverzitnej študentskej súťaže Fejtón 2025. Hlavným organizátorom súťaže je Katedra slovenského jazyka a literatúry PdF TU (Gabriela Magalová), Katedra teórie a dejín výtvarného umenia FF (Martina Vyskupová), Univerzitná knižnica TU (Zuzana Martinkovičová) a Katedra pedagogiky výtvarného umenia PdF (Roman Gajdoš).

Na vyhodnotenie nadväzovala vernisáž prác porotcu súťaže Fera Bojničana, slovenského karikaturistu. Víťazné práce uverejníme v budúcom čísle časopisu. V tomto čísle uverejňujeme mená víťazov obidvoch sekcií (sekcia fejtón a sekcia kresleného humoru/karikatúry).

Fejtón

1. miesto Tamara Anna Žalobínová (PdF): Umenie slovenských úradov

2. miesto Marcela Haladejová (PdF): Ako nezomrieť pri rannom vstávaní
3. miesto Matúš Vetter (PdF): Bunker

Kreslený humor/karikatúra

1. miesto Sabína Vojčáková (PdF)
2. miesto Romana Selešiová (FF)
3. miesto Katarína Hollošiová (FF)

Všetkým zúčastneným ďakujeme za čas, nápady a chuť prezentovať svoju kreativitu.

Gabriela Magalová

Enviroend. Výstava karikatúr Františka Bojničana

Pri príležitosti vyhodnotenia súťaže Fejtón 2025 sa konala vernisáž výstavy Enviroend, ktorá prezentuje diela Františka Bojničana. Predstavuje rozmanitý výber karikatúr z rôznych období jeho pôsobenia.

Umelec je známy svojím ostrým humorom a prenikavou spoločenskou kritikou. Vo svojej tvorbe sa dlhodo- bo venuje spoločensko-kultúrnym, politickým a environmentálnym témam, s ktorými pracuje s nadhľadom, iróniou, ale aj s naliehavým apelom na zodpovednosť jednotlivca i spoločnosti. Humorné ilustrácie svedčia o jeho spôsobe tvorby ako určitej psychohygieny. Zároveň odhaľujú absurditu ľudskej nevedomosti a konzumu, v tomto prípade najmä v rámci vzťahu človeka k prírode.

V súčasnom výtvarnom umení do značnej miery rezonujú angažované umelecké prejavy orientované na environmentálne témy a ochranu životného prostredia. V tomto kontexte je aj koncepcia výstavy zameraná na zvýšenie povedomia o dôležitých otázkach, ktoré s tým súvisia. Vybrané ilustrácie mapujú rôzne aspekty ekologickej krízy – od odlesňova-

František Bojničan (1960, Hlohovec) študoval v odbore vychovávateľstvo a špeciálna pedagogika na Pedagogickej fakulte Univerzity Komenského v Bratislave. Začínal ako fotograf a postupne pracoval okrem iného aj ako výtvarník. Kreslenie ho sprevádzalo od detstva, no naplno sa mu začal venovať až po roku 1979. Prvú väčšiu výstavu mal v roku 1992. Odvtedy sa jeho „krstným otcom“ stal karikaturista Miro Ďurža, s ktorým už o rok neskôr takisto vystavoval. Následne vznikol známy Považský štvorlístok (František Bojničan, Miroslav Ďurža, Vojtech Haring, Vladimír Pavlík). V rokoch 1990 – 1994 bol členom združenia karikaturistov FORMÁT, dnes je členom združenia karikaturistov UZOL. Svoje karikatúry vytvára rôznymi technikami, najčastejšie kombinovanou technikou, pri ktorej využíva ceruzu, akvarel, gvaš či akryl.

nia cez nadprodukciiu odpadu až po hrozbu klimatických zmien. Snahou je poukázať na pálčivé problémy a zároveň vytvoriť priestor pre diváka, aby mohol kriticky zhodnotiť dopad ľudskej činnosti na prírodu a tiež premýšľať o možných riešeniach. Vystavené ilustrácie v podobe tlačí dopĺňajú letáky, ktoré prezentujú ka-

rikatúry prenesené do formy novín s odkazom na dnešný svet digitálnych médií a internetu presýteného, obrovským množstvom informácií, a aj na pôvodný kontext, v ktorom vznikli. Sprevádzajú ich odborné texty zamerané na environmentálnu problematiku.

Kurátori: Kristína Tižňovská, Klaudia Gregorovič, Bianka Kuchtová, Simona Puskel, Sofia Ravasová, Ema Repková, Romana Selešiová, Linda Slivová, Matúš Šulko, Vivien Tanková, Laura Jedličková, Michal Briatka (študenti 2. ročníka bakalárskeho stupňa odboru dejiny a teória umenia na FF TU)

Odborné vedenie: Martina Vyskupová

Trvanie výstavy: 11. apríl – 9. máj 2025

Miesto konania: Átrium Trnavskej univerzity v Trnave, Hornopotočná 23

Bianka Kuchtová

Martina Vyskupová (vľavo) a študenti druhého ročníka bakalárskeho stupňa odboru dejiny a teória umenia – kurátori výstavy Enviroend. Foto: Barbora Likavská.

Rozhovor s karikaturistom Františkom Bojničanom

Čo Vás inšpiruje alebo čo Vás viedlo k voľbe karikatúry ako vyjadrovacieho prostriedku?

Od malička som vždy rád kreslil, aj sa mi celkom darilo. Páčili sa mi rôzne kreslené postavičky, ktoré som najprv prekresľoval, ale potom som si vymýšľal aj svoje vlastné figúry. Neskôr som sa dostal k „vtipom“, ktoré

sme organizovali akcie, na ktorých sme hrávali futbal a mali rôzne súťaže ako napr. „mister plešina.“

Takže ste si vedeli urobiť zo seba aj žarty.

O tom to je. Karikaturisti to založili, tak to muselo byť zo žartu. Ja hovorím stále – napadajú mi rôzne blbiny

sobom. Je teda možné sa nad nimi aj nejakو filozoficky zamyslieť?

Áno, to som si všimol. Niekedy sú fakt také, by som povedal, že na prvú jednoducho, ale niekedy sa dajú interpretovať aj inak. Ale to je dobré. Mám rád taký filozofický humor.

Ako už viete, cez rôznorodosť Vašej tvorby karikatúr a ich podtónov, sme sa zamerali a prezentujeme ako hlavnú tému výstavy súčasný environmentálny problém. Ako sa k tomuto staviate, respektíve aký máte názor na túto problematiku?

Môžem povedať, že som maximálne ekologicky založený človek. Snažím sa napríklad triediť odpad. Svojho času som aj kreslil dosť veľa ilustrácií venovaných tejto téme, teraz je to skôr voľné.

Na záver ešte otázka týkajúca sa budúcnosti. Aké sú Vaše najbližšie plány alebo na čom práve pracujete?

Stále na niečom pracujem. Mám veľkú predstavivosť, a teda aj veľa nápadov. V budúcnosti by som chcel skúsiť kresliť aj v digitálnej forme. Ale ak by som sa tomu mal venovať naplno, tak si chcem zabezpečiť kvalitný tablet, ktorý samozrejme niečo stojí, takže je to naozaj otázka budúcnosti, keď budem mať čas sa tomu aj venovať. Možno na dôchodku.

Za rozhovor ďakuje

Kristína Tižňovská

Foto: Barbora Likavská

Karikaturista František Bojničan s rektorom Milošem Lichnerom na vernisáži výstavy

tvoril klasicky text a obrázok. Tomu som sa dlhšie venoval. A taktiež som robil rôzne krížovky, epigramy a pod. Počas svojho štúdia fotografie sme mali veľa hodín kresby, kde som okrem svojich zadaní častokrát robil aj pre iných záujemcov.

Pri oboznamovaní sa s Vašou tvorbou sme si nemohli nevšimnúť určitú podobnosť kresieb postáv práve s Vami. Ste to skutočne Vy a akú rolu vo svojich kresbách vlastne zohrávate?

Áno, kreslím sám seba. A akú rolu zohrávam? Vlastne je to moje „kráľovstvo“, kde sám rozhodujem. A ako hovorím, tvorba je pre mňa stále určitá psychohygiena.

Prečítali sme si o Vás, že ste spoluzakladateľ Klubu nespravodlivo plešatých, takisto že sa aktívne stretávate.

Áno, to je minulosť, teraz je to už také... Vlastne sme to založili spolu s ďalším karikaturistom, s ktorým

a niekedy sa pýtam sám seba, že kedy mi konečne napadne normálna vec.

Samozrejme, venujete sa skôr tej zábavnej zložke karikatúry, cez ktorú prezentujete každodenný život a rôzne spoločenské témy. Ale nielen kresby, aj text, ktorý je častokrát súčasťou karikatúr, môžeme interpretovať tiež iným spôsobom.

Obnovenie študentského spolku na katedre histórie

Pri príležitosti tretieho ročníka Študentskej vedeckej konferencie, ktorá sa už tradične koná každý rok v decembri na pôde katedry histórie, bola predstavená myšlienka obnoviť študentský spolok historikov. Nápad skrsol v hlave doktorky Márie Letzovej a v úvode konferencie ho predstavili prítomným študentom spoločne aj s doktorandom Štefanom Pacolom. Krátko po tom sa pustili do prvotných príprav a plánov toho, ako by mala spolková aktivita vyzerieť. Záujem o vytvorenie priestoru pre mimoškolské stretávanie študentov sa ukázal ako veľmi aktuálny. Takéto iniciatívy totiž môžu významne prispieť k vytváraniu, pre študentov priateľského, akademického prostredia, ktoré je otvorené diskusii, spolupráci a spoločnému rastu. Po vianočnej prestávke a skúškovom období tak bolo na čase, aby aj spolok naštartoval svoju činnosť a rozbehol ju práve zorganizovaním úvodného stretnutia, na ktoré boli pozvaní všetci študenti katedry histórie. Pozvanie prijali zástupcovia všetkých ročníkov a po krátkych neformálnych rozhovoroch sa za spolok študentom prihovril doktorand Štefan Pacola, ktorý priblížil zamýšľané aktivity a akcie v podobe túr, výletov a ďalších podobných posedení, ktoré by chcel spolok už aj v blízkej budúcnosti organizovať. Dô-

ležitým aspektom celej iniciatívy je aj budovanie akéhosi komunitného ducha, ktorý môže byť pri takýchto snahách prehliadaný, no v skutočnosti by mal tvoriť jeden z pilierov študentského života. K prítomným sa prihovrila aj doktorka Mária Letzová a z katedry histórie prispel svojimi nápadmi, ako člen bývalého študentského spolku na katedre, docent Peter Labanc. Aj samotní prítomní študenti postupne predstavili svoje očakávania a nápady, ktoré by chceli do plánov spolku zapracovať. Diskusia, ktorá sa počas stretnutia rozvinula, jasne ukázala, že medzi študentmi existuje skutočný záujem o aktívne zapojenie sa do diania na katedre aj mimo výučby. Táto snaha zároveň podporuje vývoj zručností, ako sú organizácia či prezentačné schopnosti, ktoré sú dôležité pre ďalší profesionálny rast. Obnovený spolok chce predovšetkým dosiahnuť najmä väčšiu spoluprácu medzi študentmi katedry histórie. K ďalším plánom patrí organizácia prednášok hostí, pričom by bol priestor aj na prednášky členov spolku. Ambíciou členov spolku, po dobudovaní organizačnej štruktúry, je zapojiť aj študentov z príbuzných odborov ako sú dejiny a teória umenia či klasická archeológia. Spolupráca medzi rôznymi študijnými programami môže

priniesť nové impulzy a inšpirácie, ktoré obohatia všetkých zúčastnených. Vzájomné prepájanie tém, skúseností a perspektív je základom kvalitnej interdisciplinárnej práce, ktorá je dnes súčasťou každého vedného odboru. Je to však beh na dlhú trať a v prvom rade je potrebné zo záujemcov vytvoriť akési pevné jadro, na ktorom by spolok stál ako na základoch. Toto tzv. úvodné posedenie, ktoré sa konalo 27. marca 2025, stojí zároveň ako míľnik, označujúci dátum obnovenia spolku. Vďaka nadšeniu organizátorov a otvorenosti študentov však môžeme byť optimistickí ohľadom budúcnosti tejto iniciatívy. Každé podobné podujatie môže byť krokom k vytvoreniu pevnej a aktívnej študentskej základne, ktorá bude prínosom pre celú univerzitnú komunitu. Po príjemnom stretnutí sa organizátori vrátili k plánovaniu ďalších spoločných akcií, ktoré prebehnú ešte počas tohto letného semestra. Predtým je však potrebné, ako už bolo spomenuté, dať spolku istú organizačnú štruktúru. V mene zakladateľov pevne verím, že spolok sa stane riadnou a trvácnu súčasťou katedry histórie, bude združovať študentov a vytvárať im pekné spomienky na vysokoškolské štúdium ešte dlhé roky od jeho založenia.

Štefan Pacola

Študenti katedry histórie na úvodom stretnutí obnoveného spolku. Foto: autor.

Muži v ošetrovatelstve: Motivácia, výzvy a skúsenosti

Katedra ošetrovatelstva FZaSP TU poskytuje odbornú prípravu na povolanie sestry v bakalárskom stupni štúdia. Absolventi majú možnosť pokračovať na magisterskom stupni, kde sa zameriavajú na rozvoj manažérskych a mentorských vedomostí, zručností a kompetencií. Po ukončení magisterského štúdia môžu na FZaSP TU absolvovať aj rigoróznú skúšku v študijnom programe ošetrovatelstvo.

V súčasnosti už nie je takou „raritou“, aby ošetrovatelstvo študovali aj muži. V rozhovore so študentmi ošetrovatelstva v magisterskom stupni s Valentinom Cepunom a Petrom Ballekom vám priblížim ich motiváciu pre výber štúdia, ako aj radosti a starosti, ktoré im štúdium a práca v ošetrovatelstve prinášajú.

Čo bolo hlavným dôvodom, pre ktorý ste sa rozhodli študovať ošetrovatelstvo?

Valentino: Ošetrovatelstvo som si vybral, pretože ma vždy fascinovala možnosť pomáhať ľuďom v ich najzraniteľnejších momentoch. Už od mladosti som mal silný zmysel pre empatiu a cítil som potrebu byť užitočný tam, kde to má skutočný význam. Možno to vyplýva aj z rodinného prostredia – videl som, aký dopad môže mať starostlivosť zdravotníkov na pacienta i jeho rodinu. Dalším dôvodom bola túžba po dynamickej práci, kde sa nikdy nenudím. Ošetrovatelstvo nie je monotónne – každý deň je iný, každá situácia je unikátna a vyžaduje rýchle rozhodovanie a flexibilitu. Okrem toho som chcel byť súčasťou tímu, kde môžem nielen pomáhať, ale aj profesionálne rásť a rozvíjať sa.

Peter: Už na základnej škole som mal ťažkú životnú voľbu, pretože som si nevedel vybrať, či chcem ísť na hotelovú akadémiu ako kuchár (milujem varenie), alebo ísť na strednú zdravotnícku školu (SZŠ). Bolo to pre mňa veľmi ťažké rozhodnutie, ku ktorému mi dopomohla moja rodinná situácia, pretože som sa v tom období staral o moju chorú mamu a chcel som urobiť všetko pre to, aby som mal dostatočné vedomosti a vedel jej čo najviac pomôcť počas prežívania ťažkej choroby. Stretával som sa s ošetrovatelstvom denne a považoval som ho za samozrejmu súčasť svojho života, aj keď som o tom, čo všetko obnáša, nemal ešte dostatok vedomostí. Neskôr, keď som úspešne absolvoval SZŠ v Dolnom Kubíne, dostal som veľa pracovných ponúk, lebo sestier mužského pohlavia je nedostatok. Mňa však lákalo pokračovať v štúdiu ošetrovatelstva na vysokej škole, hoci mi veľa ľudí v okolí povedalo, že na to nemám, pretože som bol poväčšine priemerný a tro-

Bc. Valentino Cepun

chu lenivý študent. Pre mňa to bol však „hnací motor“, aby som dokázal seba aj svojmu okoliu, že to zvládnem.

Aké boli v tom čase vaše predstavy?

Valentino: Na začiatku som mal dosť idealistickú predstavu – myslel som si, že ošetrovatelstvo je hlavne o priamej starostlivosti o pacienta, o tom, že pomôžem ľuďom uzdraviť sa a vďaka mne sa budú cítiť lepšie. Predpokladal som, že sestry sú vnímané ako kľúčová súčasť zdravotného systému a že ich názor má veľkú váhu pri rozhodovaní o liečbe pacienta. Tiež som očakával, že zdravotníctvo bude fungovať efektívne a bude mať dostatočné zdroje na to, aby sme mohli poskytovať starostlivosť na vysokej úrovni. Myslel som si, že pacienti budú vždy vďační a že bude existovať viac času na osobný prístup.

Peter: Nakolko som sa v zdravotníctve pohyboval už od útleho veku ako pacient (bol som opakovane hospitalizovaný v zdravotníckych zariadeniach z dôvodu množstva operácií už od narodenia, neskôr i ako študent),

moje predstavy boli skôr realistické, no stále pozitívne. V nemocnici som sa cítil dobre, pravdepodobne to bolo najmä vďaka tomu, že som sa vždy stretol so zdravotníkmi, ktorých ich povolanie naplňalo. Dúfal som však v to, že sa v práci budem venovať prevažne pacientom a nie zdravotníckej dokumentácii, ktorej písanie „zhltnie“ naozaj veľa času.

Ako hodnotíte splnenie predstáv, respektíve realitu verzus predstavy?

Valentino: Pracujem na Klinike hrudníkovej chirurgie Univerzitnej nemocnice v Bratislave. Každý deň čelím situáciám, ktoré si vyžadujú nielen odborné znalosti, ale aj psychickú odolnosť a schopnosť pracovať pod tlakom. Predstavy a realita sa zhodujú v tom, že skutočne mám možnosť pomáhať ľuďom a vidieť po-

Bc. Peter Ballek

zitívne výsledky mojej práce. Keď sa stav pacienta zlepší, alebo sa nám podarí zvládnuť kritickú situáciu, cítim obrovské zadostučinenie. Tiež som si potvrdil, že sestry sú kľúčovým článkom zdravotnej starostlivosti – bez nás by systém skolaboval. Rozdielne sú v tom, že práca je oveľa náročnejšia, psychicky aj fyzicky, než som si

Peter Ballek na sále

myslel. Administratívne povinnosti nás často oberajú o čas, ktorý by sme mohli venovať pacientom. Vidím tiež, že uznanie sestier v spoločnosti stále nie je na úrovni, akú by sme si zaslúžili. Okrem toho, nie všetci pacienti si vážia našu prácu a niekedy sa stretávame s neúctou, čo je frustrujúce.

Peter: Aktuálne pracujem na Klinike anestéziológie a intenzívnej medicíny (KAIM) vo Fakultnej nemocnici v Trnave. Počas štúdia na vysokej škole som často rozmýšľal o tom, kde by som chcel pracovať. Najviac ma to ťahalo k starostlivosti o starších ľudí, pretože som mal pocit, že naša spoločnosť ich často odsúva na okraj zdravotníckeho systému. Taktiež ma lákali aj chirurgické odbory a už počas štúdia som mal dohodnutú prácu na chirurgickom oddelení, no vždy som mal podvedome nastavené, že chcem pomáhať ľuďom v tých najkritickejších situáciách, v ktorých rozhodujú sekundy medzi životom a smrťou. Nečakane mi prišla pracovná ponuka nástupu na KAIM, ktorú som s nadšením prijal a neskôr sa mi tu splnila väčšina predstáv o mojom budúcom zamestnaní. Niekedy je táto práca náročná, hlavne po psychickej stránke, keď sa stretávame so smrťou častejšie, ako je tomu na iných oddeleniach. O to horšie je, keď prehráme boj o mladý život. Vtedy si človek naplno uvedomí, že v tejto vete sa skrýva obrovská pravda: „Pokiaľ nejde o život, nejde o nič.“

Čo vám dáva štúdium ošetrovateľstva?

Valentino: Štúdium ošetrovateľstva mi dalo nielen odborné znalosti, ale

aj širší pohľad na život a ľudí. Naučilo ma zvládať stresové situácie, lepšie komunikovať s rôznymi typmi ľudí a pracovať efektívne aj pod tlakom. Okrem toho mi ukázalo, aké dôležité sú detaily – niekedy malá zmena v starostlivosti môže mať obrovský dopad na pacienta. Tiež som si uvedomil hodnotu tímovej práce a potrebu neustáleho vzdelávania, pretože medicína sa stále vyvíja.

Peter: Myslím si, že štúdium ošetrovateľstva mi okrem vedomostí, praktických zručností a nových skúseností, dalo aj veľa skvelých zážitkov, kamarátov, ktorých budem mať navždy vo svojom srdci a pevne verím, že oni to majú rovnako. Stretol som veľké množstvo skvelých ľudí, ktorých si nesmierne vážim a budem si

Valentino Cepun na klinike

navždy vážiť, a preto nikdy nebudem ľutovať, že som si vybral štúdium ošetrovateľstva.

Berie, „okráda“ vás o niečo štúdium ošetrovateľstva?

Valentino: Určite ma pripravilo o čas, ktorý by som mohol venovať rodine, priateľom alebo koníčkovi. No ešte viac ma „okráda“ o emocionálnu energiu – niektoré situácie sa mi ťažko dostávajú z hlavy a nie je jednoduché ich nechať za dverami nemocnice. Tiež cítim, že práca v zdravotníctve môže niekedy ovplyvniť moje zdravie – nedostatok spánku, stres a neustále pracovné tempo si vyberajú svoju daň.

Peter: Na túto otázku mám jednoznačnú odpoveď – o čas. Štúdium

ošetrovateľstva je z časového hľadiska veľmi náročné a je ťažké vysvetliť to ľuďom z iných odvetví. Často sa stretávam s názormi typu: „Vysokú školu má v dnešnej dobe každý, nemôže to byť také náročné.“ Bohužiaľ, kto si štúdiom ošetrovateľstva neprešiel, nemôže to vedieť posúdiť.

Menili by ste štúdium ošetrovateľstva?

Valentino: Možno by som si zvolil inú špecializáciu v rámci zdravotníctva, ktorá by mi umožnila väčšiu autonómiu a lepšie pracovné podmienky. A na druhej strane by som nenechal, pretože aj napriek všetkým ťažkostiam ma táto práca naplňuje. Viem, že som v nej užitočný a že má zmysel.

Peter: Veľakrát sa nad touto otázkou zamýšľam, ale myslím si, že nie, hoci sa často stretávam s faktom, že sestry nie sú spoločnosťou docenené a ľuďom i z vyšších postov sa darí dehonestovať našu prácu. Keď budú sestry správne komunikovať so svojím okolím a vysvetľovať im, prečo je naše povolanie dôležité, tak pevne verím, že sa to časom všetko zlepší. Verím v lepšie zajtrajšky.

Ako vás vnímajú v zdravotníckom zariadení?

Valentino: Väčšina kolegov ma vníma ako spoľahlivého člena tímu, ktorý dokáže pracovať efektívne aj v stresových situáciách. No niekedy cítim, že hierarchia v zdravotníctve stále spôsobuje, že sa na sestry pozerá ako na „podriadené“ lekárom, hoci máme svoje vlastné odborné kompetencie.

Bez mien, bez tvárí, no s obrovským srdcom – ošetrovatelia a zdravotníci počas pandémie COVID-19

Valentino Cepun pred fakultou zdravotníctva a sociálnej práce po získaní bakalárskeho titulu

Peter: To je ťažká otázka. Myslím si, že je skôr vhodné položiť ju mojim kolegom, ale pevne verím, že ma vnímajú pozitívne.

Ako vás vnímajú v okolí, kde žijete, ako sestru?

Valentino: Ľudia si prácu sestier vážia, ale často ju podceňujú. Mnohí si myslia, že robíme len základnú starostlivosť, a nevidia komplexnosť našej profesie. Našťastie, pandémie pomohla zvýšiť povedomie o tom, aké dôležité sú sestry pre zdravotný systém.

Peter: Je to dosť individuálne, niektorí majú predstavu o tom, ako behám s táckami a roznášam čaj, meriam tlak, naťahujem striekačky a hlavne ako sedím a pijem kávu. Potom sú iní ľudia, s ktorými sa bližšie rozprávam o svojej práci a myslím si, že tí ľudia si vážia mňa ako človeka a aj moju prácu ktorú vykonávam. Najviac to bolo vidieť počas pandémie COVID-19, keď videli, že sa chodím domov len vyspať. Veľakrát je ťažké vysvetliť, že povolanie sestry nie je len o čajíku, ale je to hlavne o zodpovednosti za životy. Neustála pozornosť dobrej sestry je rovnako dôležitá ako veľká operácia chirurga.

Čo by ste zmenili, upravili v súčasnom systéme vzdelávania sestier?

Valentino: Viac praxe už od začiatku štúdia. Menej teoretických predmetov, ktoré sa v reálnej praxi nevyužívajú. Zlepšenie podmienok na pracoviskách pre študentov – aby sme neboli vnímaní len ako „príťaž“, ale ako budúci profesionáli.

Peter: Ťažko je mi hodnotiť systém vzdelávania, no osobne si myslím, že nie je nastavený zle, len by sa primárne malo viac zamerať na teoretické vedomosti, ktoré sestry používajú aj v praxi. Často sa stre-

távam v praxi s tým, že študenti i absolventi tvrdia, že je veľa teórie a je zbytočná, no s odstupom času človek vidí prepojenie teórie a praxe. Až potom pochopí, že to nebolo celé zbytočné. Trošku ma možno mrzelo počas praxe, že sme nemali stanovené „mantinely“ od toho, kto bol za nás zodpovedný a často nám rozkazovali sanitári, aby sme urobili prácu za nich. Jedna vec je pomoc a druhá vec je zneužívanie.

Ako vnímate súčasné postavenie sestier v spoločnosti?

Valentino: Sestry sú neoddeliteľnou súčasťou zdravotníctva, no stále bojujeme s nedostatkom rešpektu a finančným ohodnotením. Na jednej strane sú na nás kladené vysoké nároky, na druhej strane nie sú vytvorené podmienky, ktoré by prilákali nových ľudí do profesie.

Peter: Na Slovensku to určite nemáme ľahké a postavenie nie je také, ako by sme si zaslúžili. Nezriedka je to spojené aj s tým, že veľa lekárov odsudzuje vysoké školy pre sestry a, bohužiaľ, degradujú aj naše vzdelanie. Mnohokrát si nás nevážia a opakované som sa stretol s výrokmi: „Na čo potrebujem sestru?“ Z osobnej skúsenosti si myslím, že mladí lekári si častokrát skôr uvedomujú dôležitosť sestry a fakt, že jeden bez druhého nemôžeme vykonávať svoje zamestnanie plnohodnotne. Problém vidím aj v tom, že Slováci sa prezentujú ako „odborníci“ na všetko. Či už ide o hokej, šach, životné prostredie, politiku, zdravotníctvo. Sme „odborníci“ na všetko, hoci o tom odbore obvykle nič nevieme.

Aké máte plány po ukončení štúdia ošetrovateľstva?

Valentino: Získať špecializáciu a posunúť sa v kariére ďalej. Možno si vyskúšať prácu v zahraničí a priniesť nové skúsenosti späť na Slovensko. Venovať sa vzdelávaniu a pomôcť formovať novú generáciu sestier.

Peter: Myslím si, že by bol správny čas si založiť vlastnú rodinu.

Rozhovor pripravila a zrealizovala garantka študijného programu ošetrovateľstvo II. stupeň (Mgr.).

Ivica Gulášová

Foto: archív P. B. a V. C.

Ošetrovateľ Peter Ballek

Kríza elít

Svet je akýsi čudný, hovoríme si. Normatívy spoločnosti sú vnímané čiernobielo. Iba áno a nie, iba čierny a biely, nič medzitým. Vo svojom, často rozpačitom, bytí vzhliadame k lídrom, elitám spoločnosti, ktoré by nám mali ukázať ten jediný správny smer. Je Slovensko schopné generovať elity? K akému typu osobnosti vzhliadame? Akú úlohu v tomto procese môže mať univerzita?

Dnes v rubrike zamyslenie sociológ Michal Vašečka a teológ Jozef Žuffa o kríze elít.

Kríza osobností a kríza elít?

Pred niekoľkými rokmi som bol pozvaný známou stredoškolskou pedagogičkou na gymnázium do Dubnice nad Váhom. Tri hodiny som s maturantami diskutoval o spoločenských aspektoch vývoja Slovenska a bol som nadšený úrovňou mladých ľudí. A povedal som im, možno trochu pateticky: „Pred sebou vidím budúcu elitu Slovenska, a to ma naplňa optimizmom.“ No jedna študentka

sa nejakým spôsobom týkali témy sociálnej stratifikácie slovenskej spoločnosti, vypovedajú o hlbokom egalitárstve a anti-elitárstve krajiny pod Tatrami. Slováci ako etnická skupina, v minulosti početná, no prístupom k moci na území nesignifikantná, si rozvinuli silný pocit rovnosti. Rovnosti v chudobe a nevýznamnosti na území, kde elity boli z ich pohľadu cudzie – nemecké, maďarské, židovské či neskôr české. V dôsledku špecifického historického vývoja, oneskore-

spoločnosti a na Slovensku to vidieť napríklad na tzv. GINI indexe. Ten vypovedá o miere prerozdelenia v krajine a o príjmových rozdieloch medzi ľuďmi. A na Slovensku je – v rámci EÚ – najnižší zo všetkých krajín. Teda – napriek tomu, čo si myslí väčšina ľudí, je Slovensko silne rovnostárskou krajinou s minimálnymi rozdielmi medzi jeho obyvateľmi. Predstavy o sebe z minulosti sa tak premietajú do verejnej politiky, legislatívy a preferencií obyvateľov i dnes. V očiach mnohých tak tzv. elity, chápané v normatívnom slova zmysle, akosi nemajú v slovenskej spoločnosti miesto.

Vo výsledku to, samozrejme, na prvý pohľad funguje štandardne – i slovenská spoločnosť vygeneruje elity, teda niekoho, kto to v spoločenskej, politickej a ekonomickej oblasti riadi a kto je vnímaný ako súčasť vyšších vrstiev. Veľmi často sú to však rýchle, jednoduché elity, regrutujúce sa najmä z rurálneho prostredia a nedisponujúce habitom elít vo všetkých dimenziách. A presne tu sa skrýva dlhodobý problém Slovenska – anti-elitárska spoločnosť si zo svojich radov vyberá ľudí, ktorí nevykazujú vonkajškové znaky elity, aby ich riadili a reprezentovali. Títo bývalí príslušníci nižších vrstiev sa snažia imitovať správanie elít, no predobrazom je skôr karikovaný obraz správania sa pre-moderných, aristokratických vrstiev. Výsledkom tak je autoritársky vicišpán, ktorý ku svojim spoluobčanom pristupuje ako k nevoľníkom, i keď svojím neokrôchaným správaním nekompatibilným s étosom skutočných elít neustále utvrdzuje „nevoľníkov“, že patrí k nim.

Práve chýbajúci kultúrny habitus typický pre elity tak spätne dotvára a potvrdzuje obraz rovnostárskej spoločnosti, ktorá je schopná fungovať bez elít. To je však omyl, bez tých skutočných elít to nejde. Avšak elity v normatívnom zmysle sú na Slovensku systematicky odsúvané na okraj a stigmatizované. Sú nepohodlné, nepochopené a často aj vysmievané. Ich život v krajine plebejcov je náročný, nepríjemný a veľmi často odchádzajú zo Slovenska tam, kde si ich vážia viac. Kruh sa uzatvára – situácia nejakým spôsobom definovaná, stáva sa takou vo svojich dôsledkoch. Rovnostárska krajina na okraji Euró-

sa náhle zahniezdila a začala protestovať – niečo v tom zmysle, že prečo ich urážam. Spočiatku som vôbec nerozumel, no potom mi to došlo – tá mladá žena vnímala, viditeľne pod vplyvom domáceho diskurzu, slovo „elita“ ako nadávku. Snažil som sa vysvetľovať, dokonca som začal kresliť na tabuľu stratifikačné stromy a vysvetľovať sociálnu štruktúru spoločnosti, veľmi to nepomáhalo. Slovo elita bolo zjavne pevne a hlboko uložené v ménoch mladej predstaviteľky Slovákov ako odsúdeniahodný termín.

Nemalo by nás to prekvapovať. Všetky dáta za posledné roky, ktoré

nej modernizácie, slabej urbanizácie i všadeprítomného klerikalizmu sa na Slovensku rozvinul okrem anti-elitárstva aj silný anti-intelektualizmus, ktorý negatívne ovplyvňoval a aj ovplyvňuje väčšinu snáh o modernizáciu krajiny. S príchodom post-faktuálnej doby sa k anti-elitárstvu a anti-intelektualizmu pridala aj anti-expertnosť – samozrejme pokiaľ sa netýka manuálnej práce, ktorá bola a je na Slovensku glorifikovaná.

No či to nejaká skupina chce alebo nie, každé spoločenstvo v modernej dobe je sociálne stratifikované. Egalitárne predstavy o sebe môžu mať vplyv na rôzne aspekty života

py sa takou stáva, lebo si neváži svoje elity a nijak inak ako na okraji ani skončiť nemôže.

Paradoxom tak ostáva už len to, že anti-elitárska krajina sa neustále ponosuje, že nemá osobnosti. No, to nie je pravda, akurát keďže si ich neváži a na piedestál neomylné vždy

umiestňuje pseudo-elity a pseudo-celebrity, osobnosti priestor nielenže nedostanú, ale slovenským spoločnosťou ani nie sú rozpoznané. A mnohí, skutočne mnohí z krajiny pod Tatrami dosiahnu veľa. Ale až v zahraničí. Doma ich buď nevidia, nepochopia, alebo – veľmi často –

radi zničia. Neskromné ambície vyklíčené na pôde skromného intelektu, vzdelania a nerozvinutého kultúrneho habitu, volajú po pomste. Hľadali nepriateľa a nepriateľom boli oni sami.

Michal Vašečka

Múdrost' v čase neistoty: Univerzita medzi krízou a dôverou

Jedným z prejavov rýchlych spoločenských premien je kríza elít. Znamená zmenené vnímanie dôvery, autorít, ale aj vzdelávania. Ale skôr než za úpadok, považujem túto krízu za pozvanie – k premene myslenia a novému hľadaniu.

Ako teológ a pedagóg cítim, že to, čo sa dnes deje, nie je len dôsledok vonkajších okolností. Kríza je zároveň vnútorné pozvanie: byť prítomný aj v neistote, všímať si, čo sa v nás deje, a nájsť odvahu priznať si, že to staré už nestačí a nové odpovede zatiaľ nevieme nájsť. Kríza nevyučuje zmysel, naopak, môže ho pomôcť nachádzať.

Kríza ako javisko

Kríza elít nie je historicky výnimočná – je prirodzenou súčasťou kultúrneho vývoja. Nemusí znamenať len koniec niečoho hodnotného, môže byť začiatkom novej fázy. Biblické príbehy hovoria o tom, že prechod do novej fázy je často sprevádzaný neistotou, putovaním, opustením zabehnutých istôt.

Aj univerzita si dnes kladie otázku: Čo znamená byť pre spoločnosť elitou? Je to moc, status, autorita, alebo schopnosť niesť zodpovednosť za spôsob myslenia, ktorý sa nedá merať počtom publikácií či sledovateľov?

Dnes často víťazí rýchlosť a údernosť. Aj v náboženskej oblasti má často väčší vplyv virálne video než roky prežívaného poznania. No možno to nie je pád, ale prerod – nový tvar elity, ktorý sa ešte len formuje.

Univerzita je súčasťou tohto procesu. A práve preto je dnes dôležité sa pýtať: Na čo sa potrebujeme sústrediť, aby sme boli verní svojmu poslaniu?

Symbolicky povedané: univerzita nie je len kulisou, ale javiskom súčasného diania. Na ňom sa odohráva premýšľanie, dozrievanie aj zápas o pravdu.

Rast cez spomalenie

Súčasná kríza nás vyzýva k spomaleniu. Nie k rezignácii, ale k hľadaniu zmyslu nanovo (alebo k opätovnému hľadaniu zmyslu). Spomaliť znamená môcť pozornejšie vnímať. V rýchlosti vzniká chaos a strata orientácie. Potrebujeme vnútorné ticho – schopnosť načúvať, uvedomovať si svoje tempo a smer.

Byť vedcom, byť elitou dnes, znamená aj vrátiť sa k tomu, čo sa nám zdalo samozrejmé. Stačí si všimnúť, ako dýcham. Všímať si, ako kráčam. Všímať si, čo cítim. To isté platí aj o univerzite: všimnúť si znova, kto sme, prečo tu sme a čo je naše poslanie, kam kráčame a čo je náš cieľ.

Múdrost' neprichádza cez výkony. Prichádza cez návrat k jednoduchému, cez načúvanie tej múdrosti, ktorá tu už dávno je.

V tom je veľká inšpirácia v abrahámovských náboženstvách – judaizme, kresťanstve, islame. Sú postavené na príbehu hľadania, počúvania a vzťahu. Na ceste, ktorá vedie aj do neznáma – ale s dôverou, že nekráčame sami. Abrahám odišiel zo svojej krajiny len na základe počutej výzvy. Mojžiš s ľuďmi Izraela kráčali púšťou štyridsať rokov len na základe pohybu oblaku nad svätostánkom (keď sa zdvihol, dali sa na pochod, keď klesol, utáborili sa – mali sa naučiť zladíť každý svoj krok s Božím „pohybom“, naladiť sa naň; zároveň sa učili dôverovať, že každé ráno dostanú mannu na ten deň, len v piatok dvojnásobok, ale okrem piatka si nesmeli robiť zásoby, budovať „istoty“). A predsa tieto príbehy hovoria o najhlbšej múdrosti: že aj neistota môže byť požehnaním.

Aj univerzita môže túto cestu zrkadliť. Nemusí byť len miestom odpovedí, ale aj priestorom hľadania. Miestom, kde sa stretávajú disciplíny – nielen na úrovni poznatkov, ale aj ľudsky.

Kde sa dialóg medzi vedou a spiritualitou môže stať skutočnosťou. Kde vzniká priestor pre súvislosti, ktoré sa nám medzičasom rozpadli.

Byť elitou dnes

Byť elitou dnes neznamená vedieť všetko ani hovoriť najhlasnejšie. Znamená byť autentický a vidieť aj v druhých potenciál, aby sa stali tiež elitami. A vytvárať priestor, v ktorom sa môžu zrodiť nové súvislosti – aj také, ktoré sa medzičasom vytratil.

Univerzita môže dozrievať práve týmto spôsobom: nielen produkciou výstupov, ale kultivovaním prostredia dôvery, spomalenia a odvahy pýtať sa.

Byť medzi elitami dnes znamená aj priznať, že niekedy nevieme odpovede alebo že na ceste robíme chyby. Že sa učíme počúvať. Že sa vraciame k otázkam, ktoré sme stratili v hluku efektivity.

A že univerzita môže byť tým priestorom, kde sa znova učíme hľadiť okolo seba aj do seba. A v tichosti si všimnúť, že hoci nepoznáme presné odpovede, nie sme na tej ceste sami.

Jozef Žuffa
Foto: Unsplash

Redakcia časopisu UNIVERSITAS TYRNAVIENSIS
vyhlasuje 12. ročník **fotografickej súťaže**
pre denných študentov Trnavskej univerzity

LET(O)_2025

Svoje letné pohľady (maximálne 3 fotografie)
posielajte prostredníctvom svojich e-mailov Outlook
na adresu sutaz@truni.sk do konca augusta.

truni.sk